

I. СЪСТОЯНИЕ, РАЗВИТИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ

1. Обем и структура на пазара на електронните съобщения в България

1.1. Обем на пазара

По данни от регистъра на КРС, към 31.12.2017 г. 1103 предприятия са регистрирали намерение да осъществяват дейност по предоставянето на обществени електронни съобщения. В изпълнение на чл. 5 от Общите изисквания при осъществяването на обществени електронни съобщения е постъпила информация от общо 994² предприятия (представляващи 90,1% от общо регистрираните).

През 2017 г. дейност са осъществявали 842 предприятия, като в този брой са включени и 20 предприятия, които към 31.12.2017 г. са преустановили дейността си по предоставяне на обществени електронни съобщения и са заличени от регистъра на КРС. В сравнение с предходния отчетен период през 2017 г. се наблюдава спад както в броя на предприятията, вписани в регистъра на КРС за предоставяне на обществени електронни съобщения, с 2,7%, така и в броя на предприятията, реално осъществявали дейност през годината (намаление с 1,6%). Това се отразява върху общия обем на пазара, който през 2017 г. възлиза на 2,442 млрд. лв.³, като намалява с 1,5% спрямо 2016 г.

На фигура 1 е представено изменението на обема на пазара на електронните съобщения в страната за периода 2013-2017 г.

Забележка: За 2016 г. данните са актуализирани.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 1

Спадът в общия обем на пазара на обществени електронни съобщения се отразява и върху дела му в общия обем на БВП⁴ на България, като се отчита намаление с 0,2 процентни пункта (2,5% за 2017 г. при 2,7% за 2016 г.).

² Данните са въз основа на постъпилата в КРС към 17.05.2018 г. информация

³ Включително приходите от предприятията, преустановили дейността си през 2017 г.

⁴ Изчислен по текущи цени. Източник: НСИ: <http://www.nsi.bg/bg/content/2206/%D0%B1%D0%B2%D0%BF-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%>

1.2. Структура на пазара

Информация за приходите от предоставяне на обществени електронни съобщения в България е представена по сегменти, определени според вида на предоставяните услуги, за периода 2015-2017 г. в таблица 1.

Таблица 1

Структура на пазара на обществени електронни съобщения в България по вид на предоставяните услуги за периода 2015 – 2017 г.

Услуги, чрез които се осъществяват обществени електронни съобщения	Приходи		
	2015 г.	2016 г. ¹	2017 г.
	(млн. лв.)		
1. Гласови телефонни услуги	1 131,441	886,146	734,860
1.1. Фиксирана телефонна услуга чрез географски номера от ННП, услугата "избор на оператор" и обществени телефони	174,305	155,866	126,711
1.2. Мобилна телефонна услуга чрез номера от ННП	942,830	718,521	596,147
1.3. Други гласови услуги ²	14,305	11,759	12,002
2. Услуги по предоставяне на линии под наем³	31,896	26,597	23,212
3. Услуги за пренос на данни и/или достъп до интернет	403,357	472,317	487,500
4. Услуги за пренос и/или разпространение на радио-и/или телевизионни програми	244,415	254,535	254,397
5. Пакетни услуги	643,483	784,505	885,411
6. Други услуги⁴	50,121	55,759	56,650
ОБЩО	2 504,713	2 479,860	2 442,029

¹ Данните за 2016 г. са актуализирани

² Включват се приходите от предоставянето на VoIP (гласова IP услуга, при която не се използват номера (географски или негеографски) от ННП, услугата е без гарантирано качество и е необходимо потребителят да използва/разполага с достъп до интернет през съответно устройство - компютър/телефон)

³ Включват се приходите от национални и международни линии под наем, както и приходите от участъци на международни линии под наем извън територията на Република България

⁴ Сегментът включва приходите от предоставяне на канална мрежа, услуги за достъп до спътникови системи, съвместно ползване, включително предоставяне на кули, мачти; тъмно влакно; съвместно разполагане (колокиране), извън случаите на взаимно свързване и други.

Източник: Данни, подадени в КРС

Общият обем на пазара на електронни съобщения⁵ в България и през 2017 г. се определя основно от приходите от гласовите услуги, пакетните услуги и услугите за пренос на данни и/или достъп до интернет.

В5%D0%BD-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE-%D0%BD%D0%B8%D0%B2%D0%BE

⁵ Формиран от приходите от услуги, предоставяни самостоятелно, и от приходите от пакетни услуги (инсталационни такси и месечен абонамент)

За първа година дялът на приходите от предоставяне на пакетни услуги в общия обем на пазара през 2017 г. изпреварва този на гласовите телефонни услуги, като нараства с 4,7 процентни пункта спрямо 2016 г. и достига най-висок относителен дял - 36,3%. Дялът на гласовите телефонни услуги (фиксирана, мобилна и други гласови услуги) в общия обем на пазара на обществени електронни съобщения през 2017 г. е 30,1% и отчита намаление с 5,7 процентни пункта спрямо 2016 г. На трето място са услугите за пренос на данни и/или достъп до интернет, които заемат 20% от общия обем на пазара. Относителният дял на приходите от този пазарен сегмент в структурата на пазара нараства спрямо 2016 г. с 1 процентен пункт.

На фигура 2 е представено изменението на относителните дялове на приходите от електронни съобщителни услуги в структурата на пазара на електронни съобщения за периода 2015 – 2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 2

Спрямо предходната година през 2017 г. три пазарни сегмента бележат ръст, а именно:

✓ „Пренос на данни и/или достъп до интернет” – 3,2%. Този ръст се дължи преди всичко на „Други услуги, свързани с предоставяне на пренос на данни и достъп до интернет“, приходите от които са се увеличили с 68,5%;

✓ „Пакетни услуги” нараства с 12,9%. Това се дължи както на значителното увеличение на приходите от четворен пакет (с над 4 пъти спрямо 2016 г.), така и на увеличението (с 14% спрямо 2016 г.) на приходите от двойни пакетни услуги;

✓ „Други услуги” бележи ръст от 1,6%. Основното увеличение тук е от услугата „Достъп до спътникови системи“, приходите от която са нараснали с 22,3% спрямо 2016 г. Приходите от услугата „Предоставяне на достъп до канална мрежа“, включени в този сегмент, също бележат ръст от 6,0%.

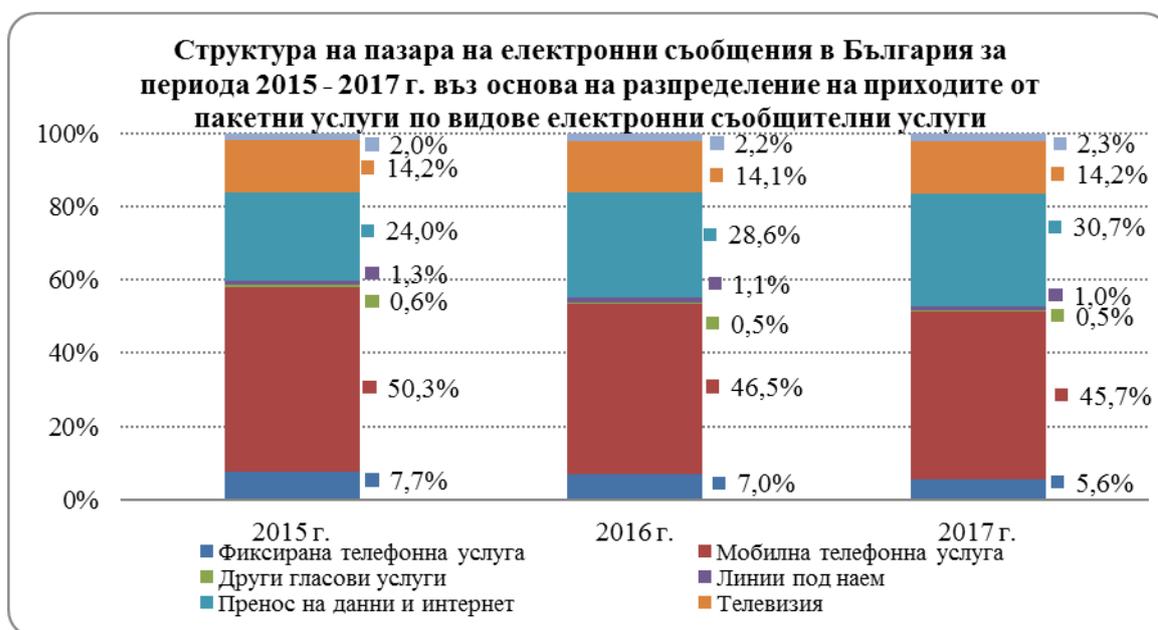
Въпреки значителното увеличение на приходите (над 2 пъти) от предоставянето на услугата IPTV на дребно спрямо 2016 г., през 2017г. сегментът „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми” бележи макар и незначителен спад от 0,1%.

Сегментите, които през отчетния период отчитат значителен спад в своя обем, са:

✓ „Гласови телефонни услуги” за поредна година бележи спад – 17,1% в абсолютно изражение, като най-значително е намалението при фиксираната телефонна услуга – 18,7%;

✓ „Услуги по предоставяне на линии под наем” продължава да бележи намаление, възлизащо на 12,7% през 2017 г. спрямо 2016 г., което се дължи основно на спад на приходите от предоставяне на услугата линии под наем на дребно.

През последните години нараства влиянието на пакетните услуги и техният дял при формирането на общия обем на пазара. В същото време, използването на услугите като самостоятелни намалява. Предвид този факт, за да може да се покажат по-конкретно реализираните приходи от отделните видове електронни съобщителни услуги, на фигура 3 е представено разпределението на приходите от пакетни услуги по отделни видове електронни съобщителни услуги.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 3

Данните показват, че при така направеното разпределение, сегментът „Гласови телефонни услуги” (фиксирана телефонна услуга, мобилна телефонна услуга и други гласови услуги) отчита спад общо с 6,8 процентни пункта (за периода 2015 – 2017 г.), въпреки, че заема най-висок дял в общия обем на пазара. На второ място се нарежда сегментът „Пренос на данни и интернет”, дялът на който за показания три годишен период бележи ръст от 6,7 процентни пункта, като основна причина за това увеличение е ръстът в приходите от мобилен достъп до интернет за периода 2015-2017 г., които са се увеличили 2 пъти. На трето място при това разпределение е сегментът „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и/или телевизионни програми”, приходите от който през 2017 г. заемат 14,2% от общия обем на пазара.

Инвестиции

През 2017 г. 403 предприятия (452 през 2016 г.) са вложили инвестиции в изграждането и поддържането на обществени електронни мрежи в размер на 413,912 млн. лв. при планирани през 2016 г. 441,419 млн. лв., което показва, че планираните от предприятията инвестиции за 2017 г. са реализирани на 93,8%.

През годината във фиксирани мрежи за предоставяне на електронни съобщителни услуги са вложени инвестиции в размер на 163,938 млн. лв., като от тях 73,559 млн. лв. (със 17 млн. лв. повече спрямо предходната година) са вложени в мрежи за достъп от следващо поколение (NGA). Това води до увеличение с 6,1 процентни пункта на дела на инвестициите в NGA мрежи в общия обем на инвестициите, който за 2017 г. е 17,8%. Броят на предприятията, реализирали инвестиции в мрежи от следващо поколение през 2017 г., е намалял със 7 спрямо 2016 г. (168 предприятия през 2017 г., спрямо 175 предприятия през 2016 г.).

През 2017 г. вложените инвестиции в мобилни мрежи представляват 38,7% от общите инвестиции на предприятията, като се отчита намаление с 8,9 процентни пункта за едногодишен период. Предвидените от операторите инвестиции в мобилни мрежи за 2018 г. са в размер на 116,836 млн. лв.

2. Гласови телефонни услуги

В обхвата на сегмента „Гласови телефонни услуги” се включват: фиксирана телефонна услуга чрез географски номера от Националния номерационен план (ННП), достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор”, телефонни услуги чрез обществени телефони, мобилна телефонна услуга чрез номера от ННП (включително SMS⁶ и MMS⁷) и други гласови услуги. Приходите в групата „Други гласови услуги” се формират от предоставянето на VoIP⁸, от предоставяне на гласова услуга чрез търговско представителство, интернет базирани входящи гласови услуги и др.

През 2017 г. общият обем на реализираните приходи от гласови телефонни услуги, предоставяни като самостоятелни услуги, формиращи сегмента „Гласови телефонни услуги“, възлиза на 734,860 млн. лв. Устойчивата тенденция на спад в обема на този сегмент продължава, като намалението на общите приходи през 2017 г. в сравнение с 2016 г. е със 17,1%.

В таблица 2 е представена обобщена информация за разглеждания сегмент през 2017 г., а именно: броя на предприятията, предоставяли услуги на този пазарен сегмент, броя на техните абонати/постове, ползвали гласови телефонни услуги, както и приходите от предоставените услуги.

⁶ Кратки текстови съобщения.

⁷ Мултимедийни съобщения.

⁸ Гласова IP услуга, при която не се използват номера от ННП, услугата е без гарантирано качество и е необходимо потребителят да използва/разполага с достъп до интернет през съответно устройство - компютър/телефон.

Брой предприятия, брой абонати/постове и приходи по вид на предоставяните гласови телефонни услуги през 2017 г.

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата към 31.12.2017 г.	Брой абонати/постове към 31.12.2017 г.		Приходи (в млн. лв. без ДДС) ²
		Общо ¹	в т.ч. абонати на пакетни услуги	
1. Фиксирана телефонна услуга	///	///	///	126,711
1.1. Фиксирана телефонна услуга чрез номера от ННП и услугата "избор на оператор"	24	1 249 476*	520 788	126,069
1.2. Телефонна услуга чрез обществени телефони	3	6 636**	///	0,642
2. Мобилна телефонна услуга чрез номера от ННП	3	8 532 908	4 695 840	596,147
3. Други гласови услуги	28	///	///	12,002
Общо		///	///	734,860

¹ Вкл. абонати на пакетни услуги

² Без приходи от пакетни услуги

* Брой постове/линии на абонати на фиксирана гласова телефонна услуга

** Брой обществени телефони/телефонни кабинки

Забележка: Символът /// означава, че информацията не е приложима за посочения показател или представлява търговска тайна, навсякъде в този документ, където той е ползван.

Източник: Данни, подадени в КРС

Общият брой на предприятията, декларирали дейност по предоставянето на фиксирана телефонна услуга към 31.12.2017 г. е с две по-малко в сравнение с края на 2016 г. В края на 2017 г. предприятията, които предоставят услуги от групата „Мобилна телефонна услуга чрез номера от ННП“ са три. „Макс Телеком“ ООД⁹ (Макс Телеком) преустановява предоставянето на услугата в началото на 2017 г. Предприятията, предоставящи услугите, включени в групата „Други гласови услуги“, намаляват от 29 през предходната година на 28 през 2017 г.

Непроменен остава само броят на предприятията, които предоставят телефонна услуга чрез обществени телефони/кабинки - общо 3 на брой, включително „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (БТК).

През 2017 г. се наблюдава намаление на приходите от всички групи услуги, включени в сегмента „Гласови телефонни услуги“, с изключение на общите приходи от други гласови услуги, където се отчита увеличение с 2,1%, дължащо се основно на ръст при предоставянето на VoIP услуги. При останалите групи намалението, в сравнение с предходната година, е както следва: 18,7% спад в приходите от фиксирана телефонна услуга чрез номера от ННП и услугата „избор на оператор“; 17% спад в приходите от мобилна телефонна услуга и 14,2% спад в приходите от обществени телефони/телефонни кабинки.

Фигура 4 представя разпределението на приходите на отделните услуги в обема на

⁹ С Решение № 510/14.09.2017 г. КРС прехвърли разрешенията на Макс Телеком на „Ти.Ком“ АД. „Ти.Ком“ АД не е предоставяло мобилна телефонна услуга през 2017 г.

сегмента за периода 2015 – 2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 4

През 2017 г. не се наблюдава промяна в структурата на приходите по видове услуги на пазарния сегмент „Гласови телефонни услуги“. В общия обем на сегмента най-голям дял формират приходите от мобилна телефонна услуга (81,1%), следвани от приходите от фиксирана телефонна услуга чрез географски номера от ННП и услугата „избор на оператор“ (17,2%). Делът на приходите от други услуги нараства с 0,3 процентни пункта и достига 1,6%, а делът на приходите от обществени телефони остава непроменен (0,1%) за поредна година.

2.1. Фиксирана телефонна услуга

Участници на пазара

В края на 2017 г. общият брой на предприятията, оторизирани от КРС за предоставяне на достъп до фиксирана телефонна услуга с географски номера и достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор“, възлиза на 24. С намерения за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез препродажба на фиксирана телефонна услуга чрез вторично предоставени номера са регистрирани 9 предприятия, от тях две предприятия („Комтех България“ ЕООД и „Воксбоун ЕС ЕЙ“) са декларирали дейност през годината.

През 2017 г. три предприятия преустановяват дейност по предоставянето на достъп до фиксирана телефонна услуга на крайни потребители („Близу Медиа Енд Бродбанд“

ЕАД (Близу)¹⁰, „Глобъл Комюникейшън Нет“ АД и „Premium Net International S.R.L.“. Две предприятия, които през 2016 г. не са предоставяли услуги чрез географски номера на крайни потребители, са декларирали абонати към 31.12.2017 г., („Новател“ ЕООД - чрез предоставен на предприятието индивидуално определен ограничен ресурс – географски номера и „Воксбоун ЕС ЕЙ“ - чрез вторично предоставени номера). Така, към края на 2017 г. общият брой на предприятията, предоставящи достъп до фиксирана телефонна услуга чрез географски номера, включително и препродажба чрез вторично предоставени географски номера, възлиза на 22. Две от оторизираните предприятия са предоставяли само услуги на едро, относими към предоставянето на фиксирана телефонна услуга, и са реализирали приходи от услугите „транзит“ и „физическа реализация на взаимно свързване“. В резултат на това броят на активните през 2017 г. предприятия на пазара на фиксирана телефонна услуга възлиза общо на 24.

Телефонни постове на абонати на фиксирана телефонна услуга

Информацията, подадена от предприятията относно дейността им по предоставяне на достъп на крайни потребители до фиксирана телефонна услуга през 2017 г., сочи, че за поредна година се отчита спад в броя на фиксираните телефонни постове. За 2017 г. спадът е с 12,9% в сравнение с 2016 г., което е с 3,3 процентни пункта повече в сравнение със спада през 2016 г. спрямо 2015 г. (9,6%). Това се дължи както на намалението на броя на фиксираните телефонни постове на историческото предприятие с 13,2%, така и на спада на общия брой на фиксираните телефонни постове на абонатите на алтернативните предприятия с 12,5%, при 5,1% спад през предходната година. Поради значителното намаление в броя на постове, обслужвани от алтернативните предприятия, пазарният дял на историческото предприятие, изчислен на база брой фиксирани телефонни постове се задържа на нивото от 2016 г. и към края на 2017 г. възлиза на 61,7%¹¹. Основните конкуренти на БТК на разглеждания пазар са „Мобилтел“ ЕАД¹² (Мобилтел) и „Теленор“ ЕАД (Теленор). През 2017 г. Близу се вля в Мобилтел¹³, което увеличи пазарния си дял и към края на годината предприятието обслужва 23,1% от фиксираните телефонни постове на абонати на услугата, следвано от Теленор¹⁴ с 13,4%.

На фигура 5 е представена информация относно изменението на броя на фиксираните телефонни постове и фиксираната телефонна плътност по население за три годишен период.

¹⁰ На 12.04.2017 г. „Близу Медиа Енд Броудбанд“ ЕАД е заличено поради вливане в „Мобилтел“ ЕАД.

¹¹ През 2017 г. относителният дял на БТК, изчислен на база брой фиксирани телефонни постове намалява за едногодишен период с 0,2 процентни пункта.

¹² Считано от 18.05.2018 г. „Мобилтел“ ЕАД е преименувано на „А1 България“ ЕАД.

¹³ Към 31.12.2017 г. относителният дял на Мобилтел, изчислен на база брой фиксирани телефонни постове се увеличава с 8,3 процентни пункта, в сравнение с 31.12.2016 г., в следствие вливането на Близу.

¹⁴ През 2017 г. относителният дял на Теленор, изчислен на база брой фиксирани телефонни постове намалява за едногодишен период с 0,8 процентни пункта.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 5

В резултат от намалението на общия брой фиксирани телефонни постове, стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по население” също намалява през 2017 г. и достига 17,7%¹⁵.

Потребление (трафик) на фиксирана телефонна услуга

Ежегодното намаление на броя на абонатите на фиксирана телефонна услуга очаквано води и до свиване на общото потребление на услугата. През 2017 г. обемът на изходящия трафик (измерен в минути), генериран от потребителите¹⁶ при осъществяването на национални (селищни и междуселищни повиквания, повиквания към мобилни наземни мрежи и към негеографски номера) и международни повиквания, възлиза на 774,3 млн. минути и намалява с 19,9% в сравнение с 2016 г., при намаление от 15,9% в предходния едногодишен период.

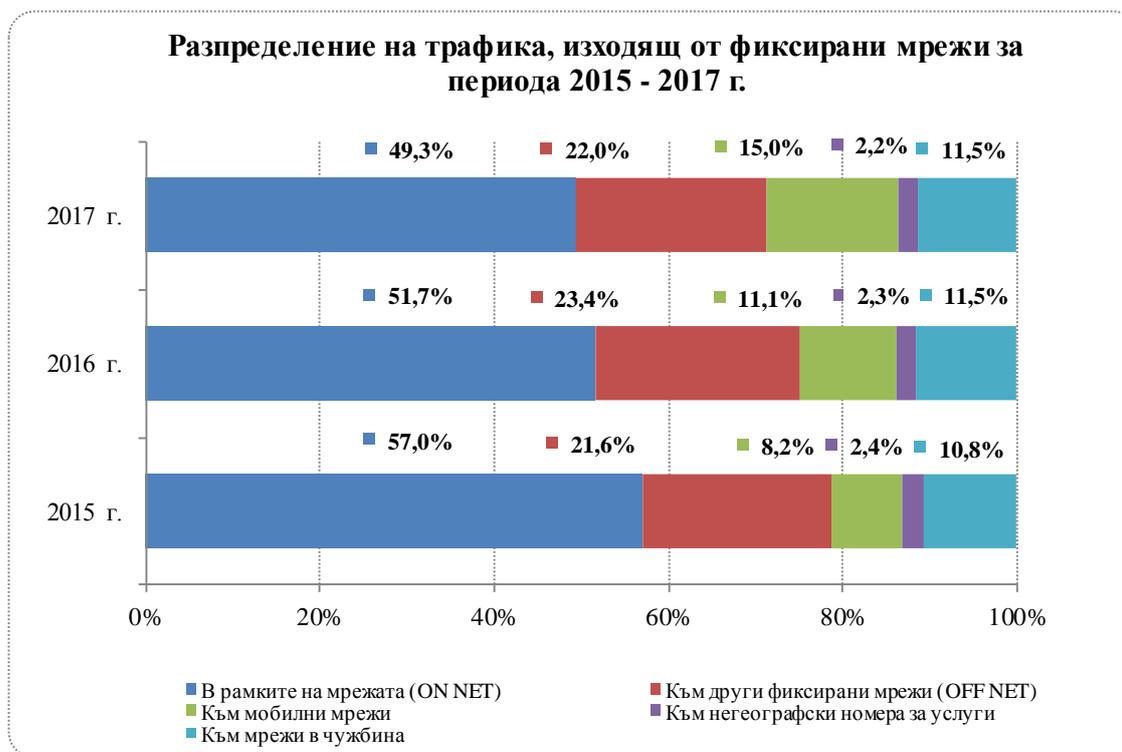
Развитието на фиксираната телефонна услуга през последните години се изразява във включването на все по-голям обем телефонен трафик в месечните абонаменти. Трафикът от повиквания, който се заплаща от абонатите извън месечния абонамент представлява едва 17,8% от общо генерирания трафик, като за едногодишен период е намалял с 4,4 процентни пункта. Това, както и устойчивата тенденция на намаление в

¹⁵ Показателят „фиксирана плътност по население” е изчислен като съотношение между общия брой на активните телефонни постове към 31.12.2017 г. и броя на населението към 31.12.2017 г. по данни на НСИ (Население по области, общини, местоживееене и пол: <http://www.nsi.bg>)

¹⁶ Включва трафика, генериран от абонати на фиксирана телефонна услуга, както и трафика от повиквания от обществени телефони.

потреблението на услугата като цяло, очаквано води до съществен спад в потреблението на услугата „избор на оператор“. Към 31.12.2017 г. не са декларирани абонати, ползващи услугата „избор на оператор“, а потреблението, измерено в обем генериран трафик и реализирани приходи през годината, е символично.

През 2017 г. структурата на потреблението, от гледна точка на направлението на повикванията, не се променя съществено в сравнение с предходните години. Фигура 6 представя разпределението на общия обем трафик, генериран от фиксирани мрежи¹⁷.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 6

Както и през предходните години, основна част от общо реализирания трафик през 2017 г. се формира от трафик в рамките на мрежата (on net), като за поредна година обемът на трафика от тези повиквания намалява значително – с 23,6% спрямо предходната година, при 23,8% намаление за периода 2016-2015 г. През 2017 г. намаление се наблюдава и при обема на генерирания трафик от повикванията към други фиксирани мрежи (off net) – с 24,8% спрямо 2016 г. Ръст се отчита единствено при повикванията към мобилни мрежи – с 8,1%, като 71,3% от общия обем на този трафик е от потребление, включено в абонаментите, при 57,5% за предходния период. По данни от предприятията, предоставящи фиксирани телефонни услуги, през 2017 г. 82,2% от общия трафик, генериран от абонатите на фиксирана телефонна услуга, са минути, включени в месечните абонаменти. Нарастването на дела на трафика, включен в месечните абонаменти, оказва влияние върху структурата на приходите от фиксирана телефонна услуга.

Приходи от фиксирана телефонна услуга

През 2017 г. общият обем на реализираните приходи от самостоятелно предоставяне

¹⁷Включен е трафикът, генериран от абонати на фиксирана телефонна услуга с географски номера от ННП, трафикът от абонати на услугата „избор на оператор“ и трафикът от обществени телефони и телефонни кабинки.

на фиксирана телефонна услуга¹⁸ възлиза на 126,7 млн. лв., което представлява спад с 18,7% спрямо 2016 г., при 10,6% за предходния едногодишен период. БТК е предприятието с най-висок пазарен дял, изчислен на база приходи от предоставянето на фиксирана телефонна услуга. Делът му през 2017 г. е 84,4%, като отбелязва намаление от 3,1 процентни пункта спрямо нивото от предходната година (87,5%).

Основните изменения, отчетени по отношение на приходите от фиксирана телефонна услуга, реализирани през 2017 г., са както следва:

- спад в обема на приходите, реализирани от предоставяне на услугата на дребно, което се дължи на намаление на потреблението на услугата, изразяващо се в намаление на фиксираните телефонни постове и генериран трафик. В абсолютна стойност реализираните приходи от достъп до фиксирана телефонна услуга (инсталационни и абонаментни такси) отчитат спад с 20,8%, а приходите от телефонни повиквания – спад с 26,3%;
- увеличение на общия обем на приходите от предоставяне на услугите на едро (включващи услугите по взаимно свързване - генериране, терминиране, транзит и физическа реализация на взаимно свързване) с 12,4%. Това се дължи основно на ръст на потреблението и приходите от услугата транзит в сравнение с предходната година, съответно с 47,0% на транзитирания трафик и с 59,3% на приходите. През 2017 г. услугата транзит формира най-голям дял в обема на приходите от взаимно свързване – 58,3%, следвана от услугата терминиране с 31,0%.

На следващата фигура е представено разпределението (структурата) на общите приходи от фиксирана телефонна услуга по основни групи услуги за периода 2015 – 2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 7

Видно от данните в периода 2015 – 2017 г. структурата на пазара на фиксирана

¹⁸ Не са включени приходите от месечни абонаменти и инсталационни такси за фиксирана телефонна услуга, включена в пакет с други електронни съобщителни услуги. Включени са приходите от услугата „избор на оператор” и приходите от повиквания чрез обществени телефони и телефонни кабинки.

телефонна услуга не се променя съществено – основна част от общите приходи от фиксирана телефонна услуга - над 70%, се формира от инсталационни и абонаментни такси (приходи от достъп на дребно). В резултат от включването на значителен обем минути в абонаментните планове, трафичните приходи на дребно ежегодно намаляват, което се отразява и върху дела им в общия обем на приходите.

При услугите на едро отчетеният през 2017 г. ръст на приходите в абсолютна стойност се отразява и на дела им в общия обем, който нараства с 3 процентни пункта.

Обществени телефони

По данни на предприятията, към края на 2017 г. броят на обществените телефони и телефонните кабинки на територията на страната отново отчита значителен спад (с 12,6%) в сравнение с предходната година и възлиза на 6636. Намалението на обема на трафика, генериран от обществените телефони и кабинки също е съществено през 2017 г. в сравнение с 2016 г. – с 25,3%. Като цяло обемът на трафика, приходите и броят на поддържаните обществени телефони и телефонни кабинки се формират почти изцяло от дейността на БТК, произтичаща от задълженията на предприятието в качеството му на доставчик на универсалната услуга.

Обобщение

И през 2017 г. спадът в потреблението на фиксираната телефонна услуга, породен от намаляващия интерес на потребителите, води до понижение на стойностите на всички основни показатели, както следва:

- спад в общия брой на фиксираните телефонни постове, включително и когато услугата се ползва в пакет с други електронни съобщителни услуги;
- спад в общия обем на приходите от самостоятелно предоставяне на фиксирана телефонна услуга¹⁹, дължащ се както на намаленото потребление на услугата, така и на включването на значителен обем минути потребление в месечните абонаменти;
- спад в обема на изходящия трафик (в минути), генериран от потребителите при осъществяването на телефонни повиквания, включително и чрез обществени телефони.

2.2. Мобилна телефонна услуга

Участници на пазара

През 2017 г. общият брой на оторизираните от КРС предприятия за предоставяне на мобилна телефонна услуга е 5: БТК, „Булсатком“ ЕАД (Булсатком), Макс Телеком, Мобилтел и Теленор. Представените от тях данни в КРС за отчет на дейността им през 2017 г. показват, че 3 от предприятията реално са предлагали и предоставяли услугата на пазара през 2017 г. - БТК, Мобилтел и Теленор. Макс Телеком е преустановил предоставянето ѝ в началото на 2017 г., а Булсатком е предоставял безплатен тестови достъп до мобилното си приложение „Bulsatcom Voice“ само на потребители, ползващи други електронни съобщителни услуги от предприятието, давайки им възможност за провеждане на безплатни телефонни разговори с мобилни и фиксирани номера на другите оператори в страната, както и за изпращане на SMS.

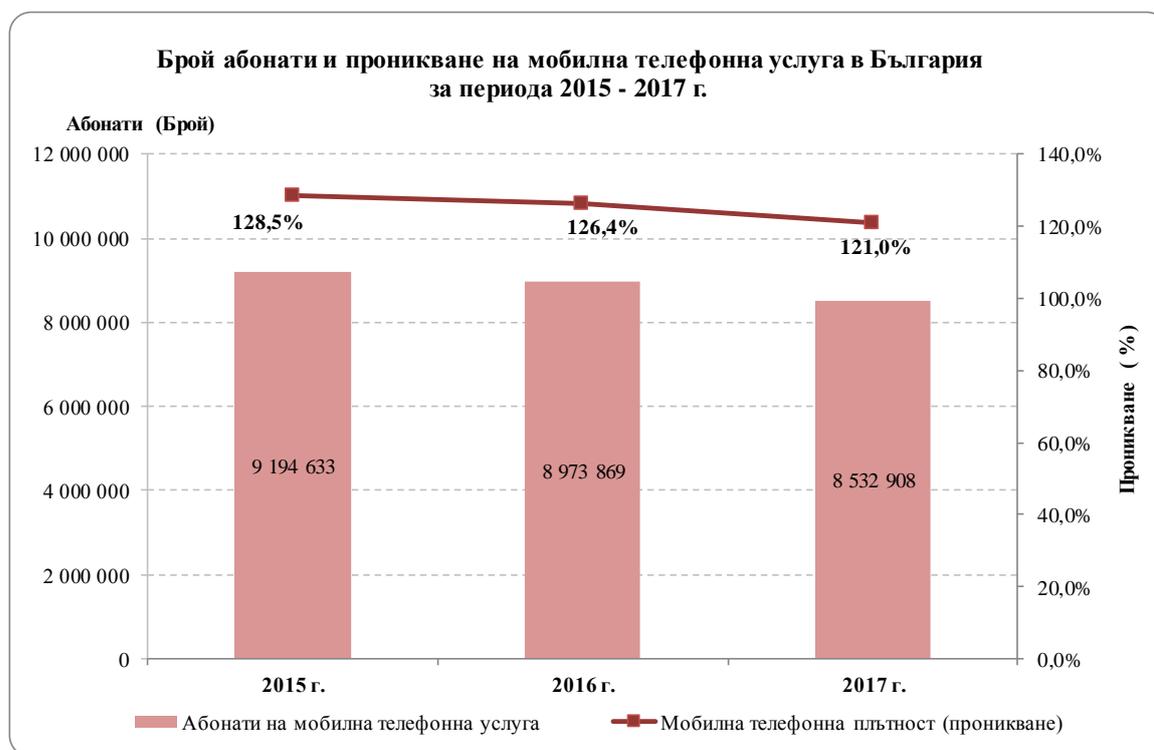
¹⁹ Не са включени приходите от инсталационни такси и месечни абонаменти от пакетни услуги, включващи фиксирана телефонна услуга.

През 2017 г. Мобилтел продължава да има водеща роля на сегмента на мобилна телефонна услуга - предприятието притежава най-големия пазарен дял в сегмента, както по брой абонати (39,3%), така и по размер на реализирани приходи през годината (40,3%), следвано от Теленор и БТК с пазарни дялове на база брой абонати съответно 32,9% и 27,8% и на база приходи – 31,2% и 28,4%.

Регистрираните през 2017 г. изменения в пазарните дялове на Мобилтел²⁰, Теленор²¹ и БТК²² са незначителни и те не водят до пренареждане на позициите.

Абонати на мобилна телефонна услуга

Към 31.12.2017 г. броят на абонатите на мобилна телефонна услуга (брой уникални SIM карти) възлиза на 8 532 908 и за поредна година бележи спад (с 4,9% в сравнение с 2016 г.; към 31.12.2016 г. броят на абонатите е 8 973 869). Данните, предоставени в КРС от предприятията показват, че този спад продължава да бъде провокиран основно от намаление в броя на предплатените карти (спад с 22,5%) и в незначителна степен на спад в броя на абонатите по договор (с 0,2%). На следващата фигура е представена информация за броя на абонатите на мобилна телефонна услуга и проникването („мобилна телефонна плътност“) на услугата сред населението за периода 2015 – 2017 г.²³

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 8

²⁰ През 2017 г. относителният дял на Мобилтел, изчислен на база брой абонати намалява за едногодишен период с 0,4 процентни пункта, а този, изчислен на база приходи, се увеличава с 0,9 процентни пункта.

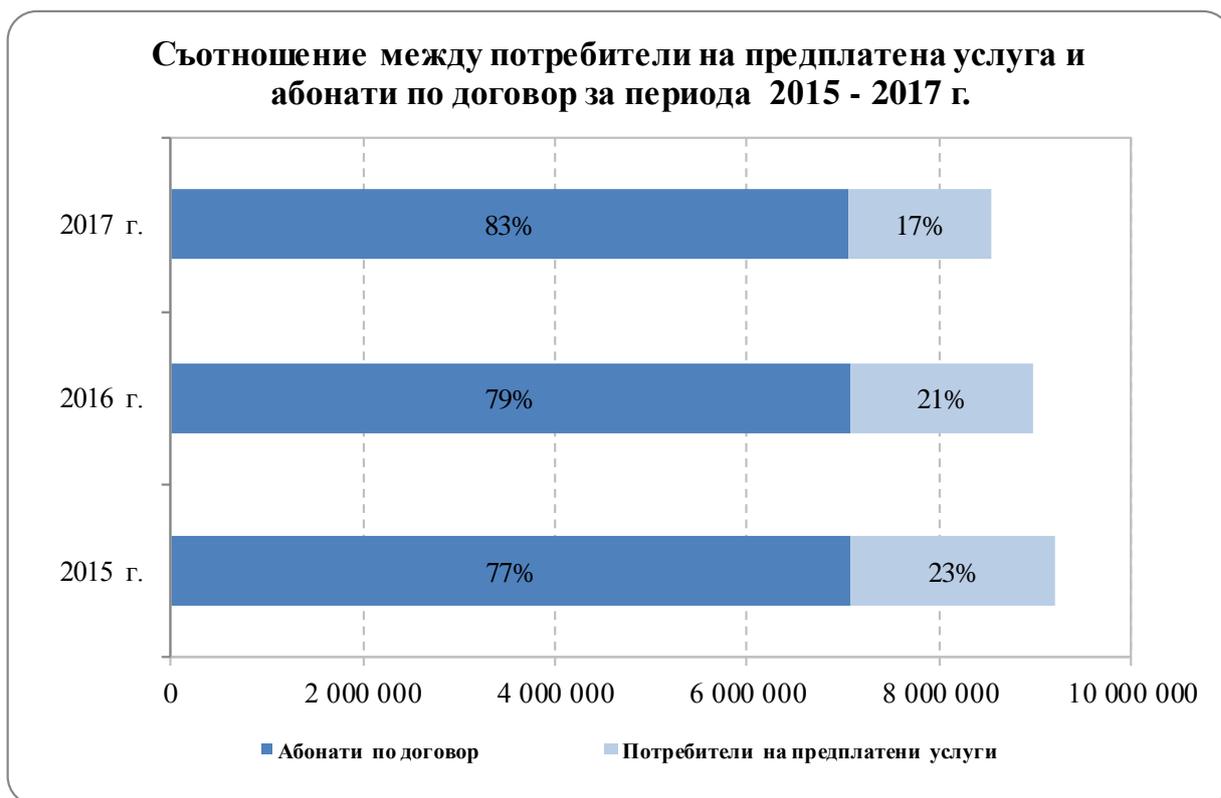
²¹ През 2017 г. относителният дял на Теленор, изчислен на база брой абонати намалява за едногодишен период с 0,6 процентни пункта, а този, изчислен на база приходи, се увеличава с 0,4 процентни пункта.

²² През 2017 г. относителният дял на БТК, изчислен на база брой абонати се увеличава за едногодишен период с 1,0 процентен пункт, а този, изчислен на база приходи, намалява с 1,3 процентни пункта.

²³ Показателят „мобилна телефонна плътност“ е изчислен като съотношение между броя на абонатите на мобилна телефонна услуга към 31.12.2017 г. и броя на населението към 31.12.2017 г. по данни на НСИ (Население по области, общини, местоживеене и пол: <http://www.nsi.bg/bg/node/2972>).

В сравнение с предходните две години, през 2017 г. е налице засилване в тенденцията на спад в броя на потребителите на мобилна телефонна услуга, в резултат на което, видно от данните на фигура 8, показателят „мобилна телефонна плътност” намалява с 5,4 процентни пункта за последната година, достигайки 121%.

На следващата фигура 9 са представени данни за съотношението между потребителите на предплатена мобилна телефонна услуга и абонати по договор. Наблюдаваният през 2017 г. значителен спад при броя на предплатените карти се отразява негативно и върху техния относителен дял, който намалява до 17%, и съответно води до ръст на дела на абонатите по договор, които към края на 2017 г. достигат до 83% от общия брой на потребителите на мобилна телефонна услуга у нас.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 9

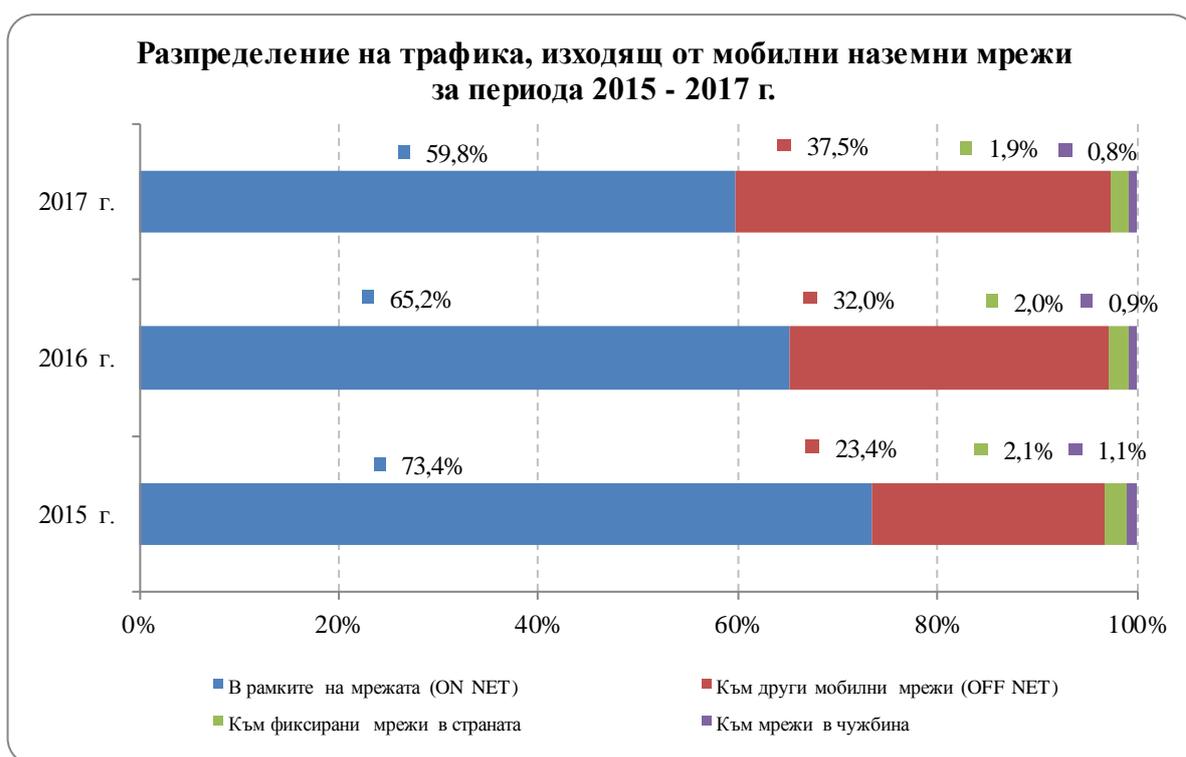
Основна причина за отчетения през 2017 г. значителен спад на броя и на относителния дял на предплатените карти (фигура 9) са приетите в края на 2016 г. промени в ЗЕС²⁴. В резултат от тях, през 2017 г. мобилните оператори предприеха мерки по деактивиране на предплатени SIM карти на потребители, които имат над 10 регистрирани на свое име такива (мерките са в съответствие със ЗЕС и Закона за противодействие на тероризма).

²⁴ Чл. 138г. от ЗЕС (ДВ, бр. 103 от 27 Декември 2016 г.): Предприятията, предоставящи обществени телефонни услуги чрез фиксирани и/или мобилни наземни мрежи, нямат право да регистрират и/или да активират на името на един потребител повече от 10 телефонни номера, чрез които се предоставят предплатени телефонни услуги.

Потребление (трафик) на мобилна телефонна услуга

През 2017 г. общият обем на изходящия трафик²⁵ (измерен в минути) възлиза на 18 850,23 млн. минути и бележи ръст в размер на 4,5% спрямо предходната 2016 г. За разлика от фиксираната телефонна услуга, при която ежегодният спад в броя на абонатите е съпроводен със спад и в потреблението на услугата, при мобилна телефонна услуга не се наблюдава такава причинно-следствена връзка. Спадът в броя на абонатите на мобилна телефонна услуга не води до свиване на общото потребление на услугата и то непрекъснато се увеличава (с 9,2% за последните три години). Това е така, защото намалението в броя на абонатите на мобилната телефонна услуга се дължи основно на спад в броя на абонатите с предплатени SIM карти, а делът на тяхното потребление (брой изговорени минути) в общото потребление на мобилна телефонна услуга е малко (4,1% за 2017 г.). Високият дял на потреблението от абонатите по договор (95,9% за 2017 г.), както и ежегодното увеличение на изговорените от тях минути в мобилни мрежи (с 12,4% за периода 2015 – 2017 г.) компенсират спада в потреблението на предплатените абонати и водят до ръст в потреблението на мобилна телефонна услуга.

Данните на фигура 10 показват, че и през 2017 г. трафикът в рамките на дадена мобилна мрежа (on net) продължава да има най-голям дял (59,8%) в общия обем на генерирания трафик в мобилни мрежи в страната. Той обаче непрекъснато намалява - за периода 2015 – 2017 г. с 13,6 процентни пункта. В абсолютно изражение (брой минути) обемът на on-net трафика намалява с 11,2% за същия период.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 10

Делът на трафика към фиксирани мрежи в страната, както и на трафика към мрежи в чужбина остава почти без изменение за периода 2015 – 2017 г. (фигура 10).

²⁵ Включва изходящ трафик, генериран от абонати на мобилна телефонна услуга в рамките на дадена мобилна мрежа (on net трафик), към други мобилни мрежи в страната (off net трафик), към фиксирани мрежи в страната и към мрежи в чужбина.

Отчетеният спад при дела на on net трафика е в резултат на увеличение при дела на трафика, генериран към други мобилни мрежи в страната (off net). За 2017 г. off net повикванията заемат 37,5% от общия генериран трафик в мобилни мрежи у нас и бележат ръст от 14,1 процентни пункта за периода 2015 – 2017 г. В абсолютно изражение за посочения период се отчита повишение със 75,1% при off net трафик. Наблюдаваният и през 2017 г. ръст на потреблението извън рамките на собствената мрежа показва, че продължава да е налице силна конкуренция на пазара на мобилна телефонна услуга и крайните потребители освен с благоприятни условия за on net разговори, разполагат и с по-изгодни условия за разговори извън собствената мрежа.

Благоприятната за потребителите регулация на цените за разговори в роуминг в рамките на държавите от Европейската икономическа зона (ЕИЗ) се отразява положително върху потреблението на мобилна телефонна услуга през 2017 г. - броят на реално изговорените минути в роуминг (изходящи повиквания в роуминг) от абонати на българските предприятия нараства с 200,6% (три пъти), а този на входящите повиквания – с 84,5%.

Кратки мултимедийни и текстови съобщения

През 2017 г. за поредна година е регистрирано намаление при броя на изпратените SMS и MMS. За 2017 г. изпратените SMS възлизат на 467 млн. броя (спад с 16,3% спрямо 2016 г.), а изпратените MMS са 4,8 млн. броя (с 0,08% по-малко спрямо 2016 г.).

Независимо, че горепосочената регулация на цените за разговори в роуминг касае и SMS съобщенията в роуминг, през 2017 г. при тях отново се отчита спад на потреблението – с 22,2%. За същия период потреблението на MMS съобщенията в роуминг обаче е нараснало 5 пъти (с 389%).

Приходи от мобилна телефонна услуга

През 2017 г. приходите от самостоятелно предоставяне на мобилна телефонна услуга (извън пакет с други електронни съобщителни услуги) възлизат на 596,147 млн. лв. и за поредна година бележат спад спрямо предходната година (17% е спадът за 2017 г. спрямо 2016 г.). Данните, с които КРС разполага, показват, че тази низходяща тенденция на приходите от самостоятелно предоставяне на мобилна телефонна услуга се дължи преди всичко на спад в приходите на дребно - с 21,6%, и до известна степен и на спад в приходите на едро (взаимно свързване) - с 2,5%. Причините за това са комплексни, по-важните от които са следните:

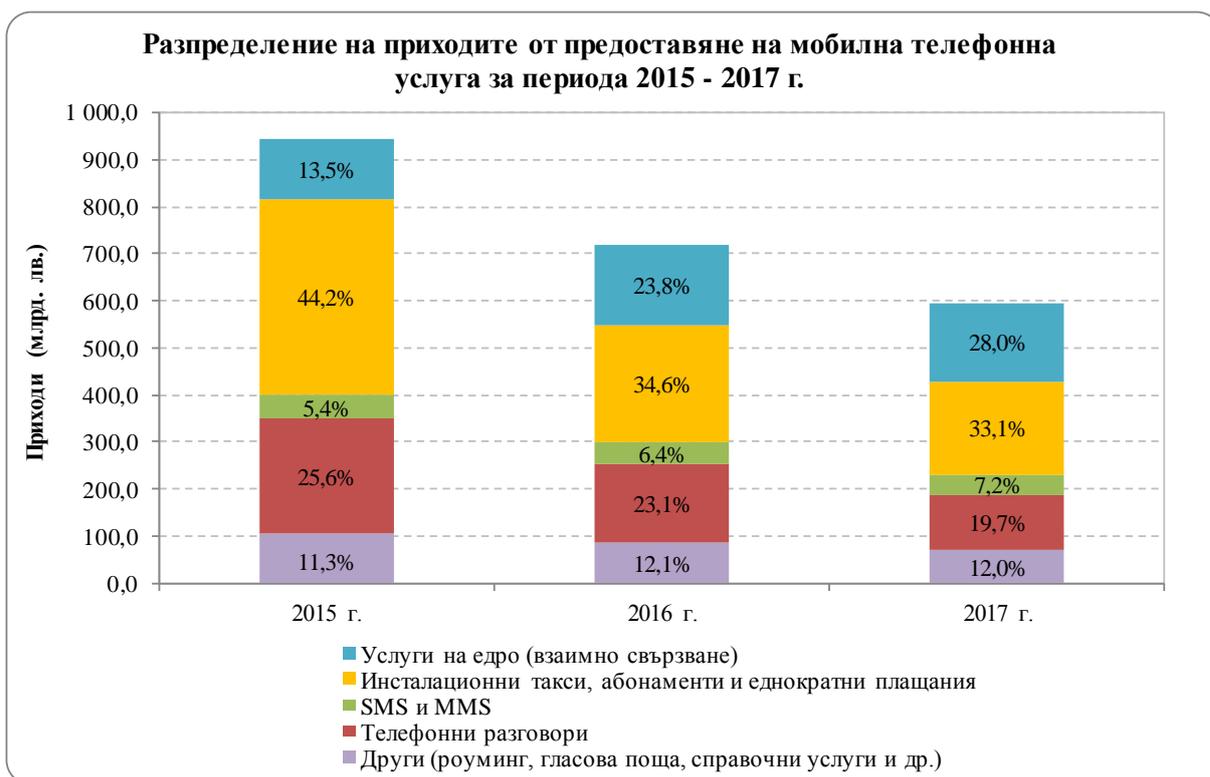
- трайна тенденция на спад в общия брой на абонатите на мобилна телефонна услуга у нас (7,2% за периода 2015 – 2017 г.) и непрекъснато увеличение на дела на потребителите, които използват услугата в пакет с други електронни съобщителни услуги²⁶ (от 33,1% към края на 2015 г. на 55,0% към края на 2017 г.). Само за последната година делът на абонатите, използващи мобилна телефонна услуга в пакет нараства с 8,6 процентни пункта. Тази тенденция продължава да оказва силно влияние върху обема на приходите от инсталационни такси и месечен абонамент от самостоятелно предоставяне на мобилна телефонна услуга, които през 2017 г., в сравнение с 2016 г., намаляват с 22,6% (за сравнение - приходите от месечен абонамент и инсталационни такси от мобилна телефонна услуга, използвана в пакет през 2017 г. възлизат на 519,8 млн. лв. и бележат ръст от 19,5% спрямо 2016 г.);

²⁶ Приходите от пакетни услуги с мобилна телефонна услуга (от инсталационни такси и месечен абонамент) се отчитат в пазарен сегмент „Пакетни услуги”.

- силната конкуренция между участниците на пазара на мобилна телефонна услуга у нас продължава да води до предлагане на все по-изгодни оферти за потребителите (абонаментни/предплатени тарифни планове), в които предприятията включват голям или неограничен обем минути за разговори както в собствената мобилна мрежа (on net), така и извън нея (off net). В резултат на това през 2017 г. обемът на изговорените, включени в цената на абонаментния план минути към други мобилни мрежи в страната, продължава да нараства (с 25,1% спрямо 2016 г.), а дялът им в общия обем на изговорените off net минути през 2017 г. достига 97,5%;

- благоприятната за потребителите регулация на цените за разговори в роуминг в рамките на държавите от Европейската икономическа зона, рефлектира върху приходите от мобилна телефонна услуга на дребно и през 2017 г. намаление на цените на едро съчетано с недостатъчен темп на ръста на терминирания трафик.

На следващата фигура е представено разпределението (структурата) на приходите от мобилна телефонна услуга по години за периода 2015 - 2017 г. Данните на фигура 11 сочат, че определящата роля на приходите от месечен абонамент и инсталационни такси се запазва и през 2017 г. те продължават да заемат най-голям дял в сегмента (33,1%), независимо от наличието на трайна тенденция на спад в техния дял. В същото време, отчетеният спад през 2017 г. в общия обем на приходите на едро не се отразява негативно върху техния дял в сегмента, който достига до 28%, следван от дела на приходите от гласова телефония (19,7%).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 11

При останалите услуги в сегмента не са налице значителни изменения за едногодишен период. Дялът на приходите от SMS и MMS съобщения отчита слабо увеличение през 2017 г. (с 0,8 процентни пункта), докато при дела на приходите от други услуги е налице незначителен спад (с 0,1 процентен пункт).

Обобщение

Развитието на мобилната телефонна услуга през 2017 г. продължава да се характеризира със силна конкуренция между тримата основни участници на него – Мобилтел, Теленор и БТК, като в сравнение с предходната 2016 г. се наблюдават следните по-важни изменения:

- спад в броя на абонатите на мобилна телефонна услуга;
- спад в размера на приходите от самостоятелно предоставяна мобилна телефонна услуга и лек спад на приходите от услуги на едро (взаимно свързване);
- ръст в размера на общото потребление на мобилна телефонна услуга и ръст на реално изговорените минути в роуминг от абонати на българските предприятия.

3. Услуги по предоставяне на линии под наем

Въз основа на информацията, постъпила от предприятията, предоставящи услугата „линии под наем“, включително „международни линии под наем“, през 2017 г. КРС отчита запазване тенденцията на спад в общите приходи, реализирани в сегмента спрямо приходите от предходната година. Общите приходи от предоставяне на услугата през 2017 г. възлизат на 18,096 млн. лв.²⁷, което представлява понижение с 12,7% спрямо отчетените през 2016 г. приходи от 20,736 млн. лв

Обобщена информация за броя на предприятията, предоставяли услугата „линии под наем“, включително „международни линии под наем“, както и за размера на получените от тях приходи, е представена в таблица 3 по-долу.

Таблица 3

Брой предприятия, брой линии и приходи по вид на предоставяните линии под наем през 2017 г.

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2017 г.	Брой отдадени линии под наем към 31.12.2017 г.	Приходи през 2017 г. (в млн. лв. без ДДС)
1. Линии под наем на едро	21	2 936	12,161
1.1. Национални линии под наем	18	2 603	6,952
1.2. Международни линии под наем	9	333	5,208
2. Линии под наем на дребно	10	2 544	5,935
Общо	23	///	18,096

Източник: Данни, подадени в КРС

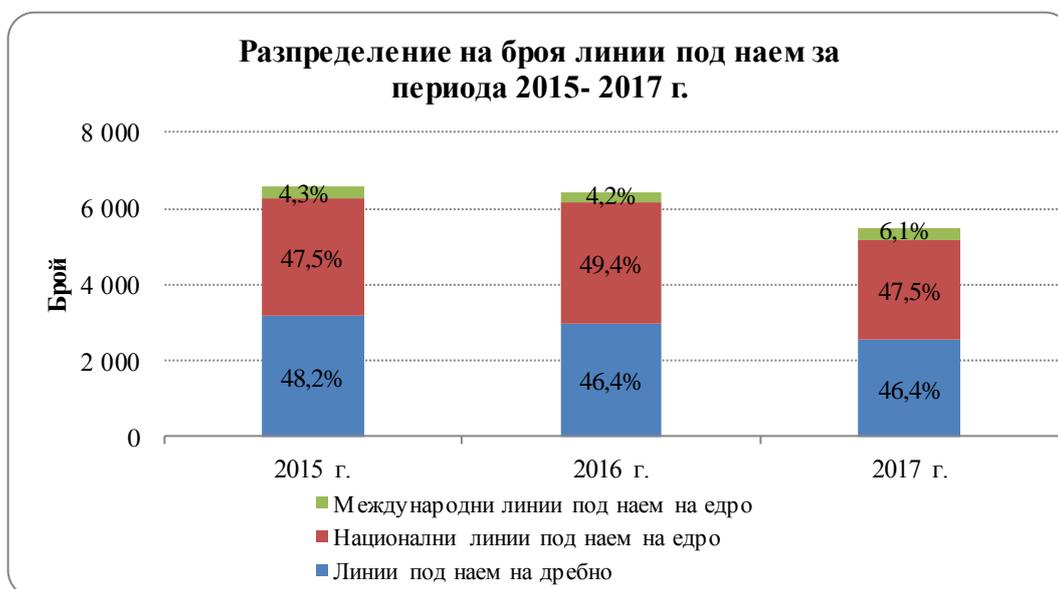
Участници на пазара

²⁷ Включени са приходите от национални линии под наем на едро и дребно, както и приходите от националните участъци на международните линии под наем, както на активните към края на 2017 г., така и на предприятията, преустановили дейност през 2017 г. (въз основа на експертна оценка)

Според данните от регистъра на КРС към 31.12.2017 г. общо 94 предприятия са уведомили КРС за намеренията си да предоставят услугата „линии под наем“, включително „международни линии под наем“. В края на 2017 г. 23 предприятия²⁸ са били активни на пазарния сегмент на линии под наем, осем²⁹ от които са предоставяли услугата както на пазара на дребно, така и на този на едро. Девет предприятия³⁰ са предоставяли услугата „международни линии под наем“. През 2017 г. Близу преустановява предоставянето на услугата „линии под наем“ поради вливането си в Мобилтел.

Брой линии под наем на едро и дребно

През 2017 г. общият брой линии под наем на едро и на дребно, предоставени от предприятията намалява с 14,5%. На пазара се предлагат продукти и услуги (например бързо развиващите се през последните години MAN мрежи) със завишени качествени параметри при по-добри цени, които изместват потребителското търсене в посока търсене на нови продукти за достъп. По-високите скорости при относително по-ниски разходи стимулират интереса на потребителите към иновативни продукти за достъп, осигуряващи всички функционални характеристики на услугата „линия под наем“ и които при това се адаптират по-добре към индивидуалните нужди и изисквания на клиента.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 12

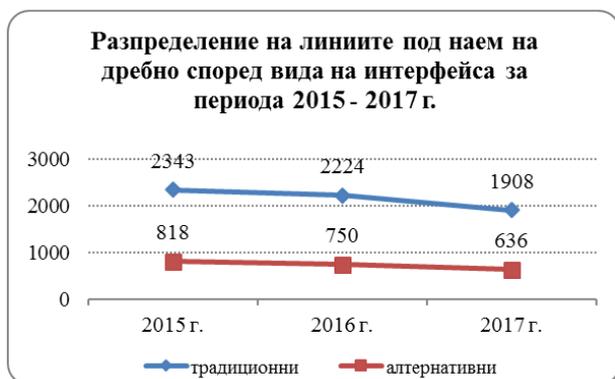
²⁸ „БУЛГАРТЕЛ“ ЕАД, БТК, „ВЕСТИТЕЛ БГ“ АД, „ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ“ АД, „ГТС ТЕЛЕКОМ СРЛ (GTS TELECOM SRL)“, „ЕН БИ АЙ СИСТЕМИ“ ЕООД, „ЕНДЖЪЛСОФТ“ ООД, ЕТ „ЕНДЖЪЛСОФТ – АНГЕЛ ГАРОВ“, „КУЛБОКС“ АД, МОБИЛТЕЛ, „НЕТЕРА“ ЕООД, „НЕТ ИС САТ“ ЕООД, „НОВАТЕЛ“ ЕООД, „ПЛАДИ КОМПЮТЪРС“ ООД, „ПРОНЕТ ТЕЛЕКОМ“ ООД, „РОКАДА ИНВЕСТ“ ООД, „СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС“ ЕАД, „ТЕЛЕКАБЕЛ“ АД, ТЕЛЕНОР, „ТЕЛИА КЕРИЪР БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, „ТЕЛНЕТ“ ООД, „ТРАНС БОЛКАН ТЕЛЕКОМ“ ООД и „ТЮРК ТЕЛЕКОМ ИНТЕРНЕТЪНЪЛ“ ЕООД.

²⁹ БТК, „ВЕСТИТЕЛ БГ“ АД, „КУЛБОКС“ АД, МОБИЛТЕЛ, „НЕТЕРА“ ЕООД, „НОВАТЕЛ“ ЕООД, „СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС“ ЕАД, и „ТЕЛНЕТ“ ООД.

³⁰ „БУЛГАРТЕЛ“ ЕАД, БТК, „ВЕСТИТЕЛ БГ“ АД, „ГТС ТЕЛЕКОМ СРЛ“, МОБИЛТЕЛ, „НОВАТЕЛ“ ЕООД, „ТЕЛИА КЕРИЪР БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, „ТРАНС БОЛКАН ТЕЛЕКОМ“ ООД и „ТЮРК ТЕЛЕКОМ ИНТЕРНЕТЪНЪЛ БГ“ ООД

На фигура 12 е показана структурата на пазарния сегмент. Запазва се тенденцията на свиване на пазарния сегмент, но съотношението между броя линии на дребно и на едро се запазва. И през отчетната година делът на линиите под наем на дребно в общия обем е идентичен с този от предходната година (46,4%). Наблюдава се лек ръст от около 2 процентни пункта в дела на международните линии под наем на едро за сметка на дела на националните.

На фигури 13 и 14 е представено разпределението на предоставените линии под наем на едро и на дребно за периода 2015 – 2017 г. според вида на интерфейса.

Фиг. 13

Фиг. 14

Източник: Данни, подадени в КРС

Данните показват тенденция към намаляване броя линии под наем на дребно (спад от 14,5%) и тази тенденция засяга както броя на традиционните (спад от 14,2%), така и броя на алтернативните линии (спад от 15,2%). И при броя линии под наем на едро се отчита спад от 14,6%, но той е резултат главно от драстичния спад от 27,2% в броя на традиционните линии. Броят на алтернативните линии под наем на едро намалява с 12,4%.

Приходи от линии под наем

На фигура 15 е представена структурата на реализираните приходи от предоставяне на услугата „линии под наем“ (на едро и дребно) за периода 2015-2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 15

Данните, представени на фигура 15, сочат спад на приходите на пазарния сегмент, и промяна в съотношението между приходите от линии под наем на дребно и тези на едро (в това число национални и международни). През 2017 г. най-голям дял в приходите продължават да заемат тези от национални линии под наем на едро – 38,4%. Въпреки това, дялът им продължава да намалява – през 2017 г. спрямо 2016 г. отчетеният спад е с 4,2 процентни пункта, а в абсолютно изражение намалението е с 21,3%. Приходите от линии под наем на дребно също отчитат спад, който е в размер на 22,9% спрямо предходната година, а дялът, който заемат в общия обем на сегмента се е понижил до 32,8%. Ръст в приходите в относителни и в абсолютни стойности е регистриран единствено по отношение на международни линии под наем на едро³¹. В резултат относителният дял на тези приходи нараства през 2017 г. като достига 28,8% от общия обем на приходите, което до известна степен е резултат и от намалението на дела на приходите от национални линии на едро и линии на дребно.

Обобщение

През 2017 г. в сегмента „Услуги по предоставяне на линии под наем” се наблюдават следните изменения спрямо 2016 г.:

- спад в броя линии под наем, особено традиционни линии под наем на дребно и само 67 новооткрити линии през годината (за сравнение - 212 открити нови линии на дребно през предходната година); по-силно изразен спад при традиционните линии на едро;
- спад в общия обем приходи от линии под наем, резултат както от намаляващия брой линии, така и от наблюдаваната през последните години тенденция на изместване на традиционните линии под наем от алтернативните такива, които се предоставят при аналогични параметри на значително по-ниски цени от традиционните;
- засилена миграция към алтернативни и по-изгодни за потребителя продукти и услуги, резултат от бързото развитие на технологиите.

4. Пренос на данни и достъп до интернет

Възходящото развитие на услугите за достъп до интернет и пренос на данни в страната се запазва и през 2017 г.. През 2017 г. общият обем на реализираните приходи от услугите, включени в сегмента „Пренос на данни и достъп до интернет“, възлиза на 487,500 млн. лв., като макар и малък се отчита ръст от 3,2% спрямо предходната 2016 г.

В таблица 4 е представена обобщена информация за броя на предприятията, които през 2017 г. са предоставяли услуги на този пазарен сегмент, както и информация за броя на техните абонати/потребители и за размера на получените от тях приходи.

³¹ Включва приходи от националните участъци на международни линии под наем, не включва приходи от транзитни международни линии.

Таблица 4

Брой предприятия, абонати/потребители и приходи по вид на предоставяните през 2017 г. услуги за достъп до интернет и пренос на данни

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2017 г.	Брой абонати/потребители към 31.12.2017 г.		Приходи (в млн. лв. без ДДС) ²
		Общо ¹	в т.ч. абонати на пакетни услуги	
1. Услуги за достъп до интернет и пренос на данни на дребно	636	///	///	445,303
1.1. Достъп до интернет ³ , в т. ч.:	628	7 199 599	4 924 083	398,215
1.1.1. фиксиран	627	1 799 791	729 714	194,017
1.1.2. мобилен ⁴	5	5 459 966	4 254 527	204,199
1.2. Услуги за пренос на данни	57	///	///	46,802
1.3. Други услуги (хостинг, електронна поща и др.)	18	///	///	0,286
2. Услуги на едро	108	///	///	42,197
2.1. Предоставяне на капацитет за интернет свързаност (Peering и Transit)	82	///	///	28,876
2.2. Услуги за пренос на данни	15	///	///	4,702
2.3. Предоставяне на едро на достъп до интернет чрез мрежи за достъп от следващо поколение (NGA)	42	///	///	6,130
2.4. Други услуги на едро	8	///	///	2,488
Общо	661	///	///	487,500

¹Вкл. абонати на пакетни услуги
²Без приходи от пакетни услуги
³Данните за общия брой абонати и приходи на услуги за достъп до интернет са получени на база постъпили в КРС данни от 90,8% от регистрираните предприятия.
⁴Вкл. се мобилен достъп с карти за данни или модем и пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет (включително абонати на пакети за пренос на данни, закупени допълнително към гласови планове, чрез мобилни мрежи от трето и четвърто поколение UMTS/HSPA+/LTE).

Източник: Данни, подадени в КРС

Участници на пазара

Към 31.12.2017 г. общият брой на регистрираните в КРС предприятия с намерения да предоставят услуги за пренос на данни и/или достъп до интернет е 901, като посоченият брой е с 22 по-малко от регистрираните с намерения да предоставят услуги за пренос на данни и/или достъп до интернет, през предходната година. Броят на предприятията, предоставящи реално услуги за достъп до интернет и пренос на данни, е 661³², като и тук се отчита намаление спрямо 2016 г. с 14³³ предприятия. Предприятията, предоставящи услуги на дребно, намаляват за едногодишен период с 13 до 636, а тези, предоставящи услуги на едро, намаляват с 2 и през 2017 г. предприятията, които предоставят услуги на едро са общо 108 на брой.

Абонати на услуги за достъп до интернет

³² Включително и предприятията, уведомили КРС за прекратяване на дейността през 2017 г. и декларирали приходи през годината.

³³ Данните за 2016 г. са актуализирани.

През 2017 г. се запазва тенденцията за ръст на броя на абонатите на услуги за достъп до интернет в страната. Към 31.12.2017 г. общият брой на абонатите на интернет услуги на дребно (от фиксиран и мобилен достъп до интернет) е 7 199 599 и бележи увеличение от 7,7% спрямо края на предходната година. Абонатите на пакетни услуги (с включен фиксиран и/или мобилен достъп до интернет) също нарастват, като за последната година увеличават броя си с 9,5% в абсолютно изражение и достигат 4 924 083. Относителният дял на абонатите на пакетни услуги в общия брой абонати, ползващи услуги за достъп до интернет, е 68,4%, като спрямо предходната година нараства с над 1 процентен пункт.

Броят на абонатите на фиксиран достъп до интернет (включително и на услуги, предоставяни в пакет) запазва своя постоянен темп на растеж. За изминалата година броят на абонатите се увеличава с 5,8%, достигайки 1 799 791³⁴. Делът на абонатите на фиксиран достъп продължава да намалява в общия брой абонати на достъп до интернет до 25%, като за една година се отчита спад от 0,5 процентни пункта.

Описаното намаление на дела на абонатите на фиксирания достъп и през 2017 г. се обосновава с постоянното увеличение на дела на абонатите на мобилен достъп, който към края на 2017 г. обхваща 75% от общия брой на абонатите на достъп до интернет на дребно.

През 2017 г. броят на абонатите, използващи услуги за мобилен достъп до интернет³⁵, се увеличава с 8,9% спрямо предходната година като достига 5 459 966. Нарастването се дължи и на увеличението с 13,6% спрямо данните от 2016 г. на броя на абонатите на мобилен достъп до интернет в пакет, като в края на 2017 г. техният брой е 4 254 527. В резултат от преориентирането на потребителите към ползването на мобилен интернет в пакет се отчита намаление с 4,9% спрямо 2016 г. в броя на абонатите, ползващи услугата самостоятелно (чрез карти за данни и/или модем) и в края на 2017 г. тези абонати намаляват до 1 205 439.

През 2017 г. мобилен достъп до интернет чрез LTE предоставят и 5-те мобилни оператора в България - БТК, Булсатком, Макс телеком, Мобилтел и Теленор. Броят на LTE абонатите за изминалата година отново отбелязва значителен ръст от над 60% като към 31.12.2017 г. броят на абонатите достига 2,678 млн. Делът на LTE абонатите вече е 49,0%, което е почти половината от абонатите на мобилен интернет в страната, а сравнено с 2015 г., когато делът им е едва 0,4%, се отбелязва ръст от 48,6 процентни пункта за период от три години.

На фигура 16³⁶ е представено проникването³⁷ на широколентовия фиксиран достъп до интернет по население и домакинства³⁸ и на мобилния достъп³⁹ по население за периода 2015– 2017 г.

³⁴ Включват се абонати на ADSL, LAN, RLAN, CATV, FTTx, сателитен достъп, фиксиран достъп през мобилна мрежа, както и потребители на достъп до интернет на дребно чрез линии под наем и специално организиран достъп.

³⁵ Самостоятелна услуга чрез карти за данни или модеми и пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет, чрез мобилни мрежи от трето и четвърто поколение UMTS/HSPA+/LTE (включително пакети за пренос на данни, закупени допълнително към гласови планове).

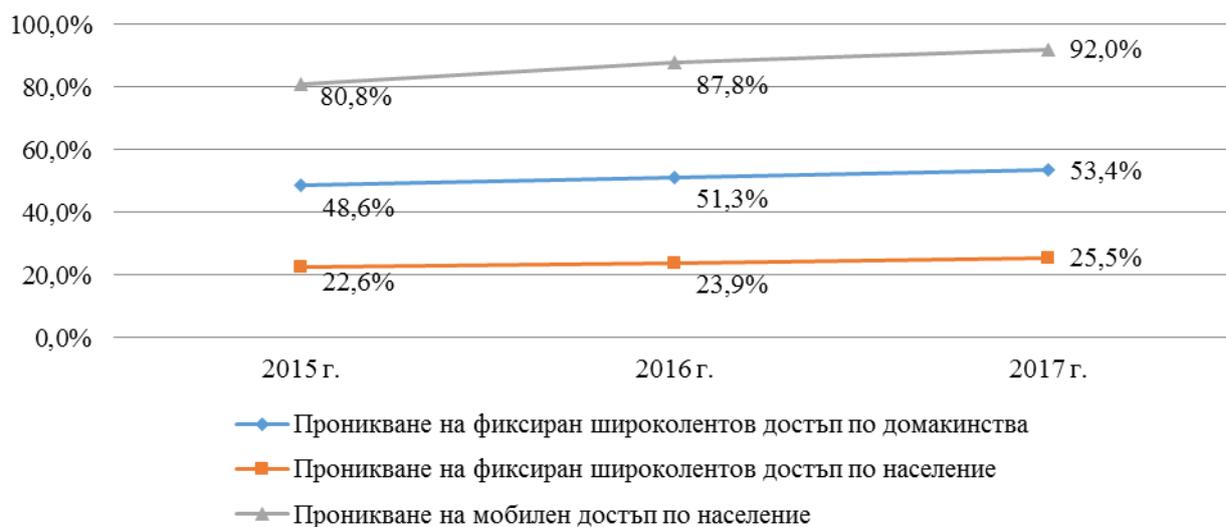
³⁶ Данните за 2016 г. са актуализирани.

³⁷ За изчисление на този показател са използвани данните от оценката на НСИ за населението на страната към 31.12.2015 г., 31.12.2016 г. и към 31.12.2017 г. и данните за броя на домакинствата от преброяването през 2011 г.

³⁸ Използвани са данни за броя домашни абонати към края на съответната година.

³⁹ Включват се: абонати на пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет (включително абонати на пакети за пренос на данни, закупени допълнително към гласови планове), абонати на самостоятелна услуга чрез карти за данни или модеми, както и потребители на услуги за мобилен достъп до интернет, предоставяни без отделен абонамент.

Проникване на фиксиран ширококолов достъп и мобилен достъп до интернет на база домакинства и на база население за периода 2015 – 2017 г.

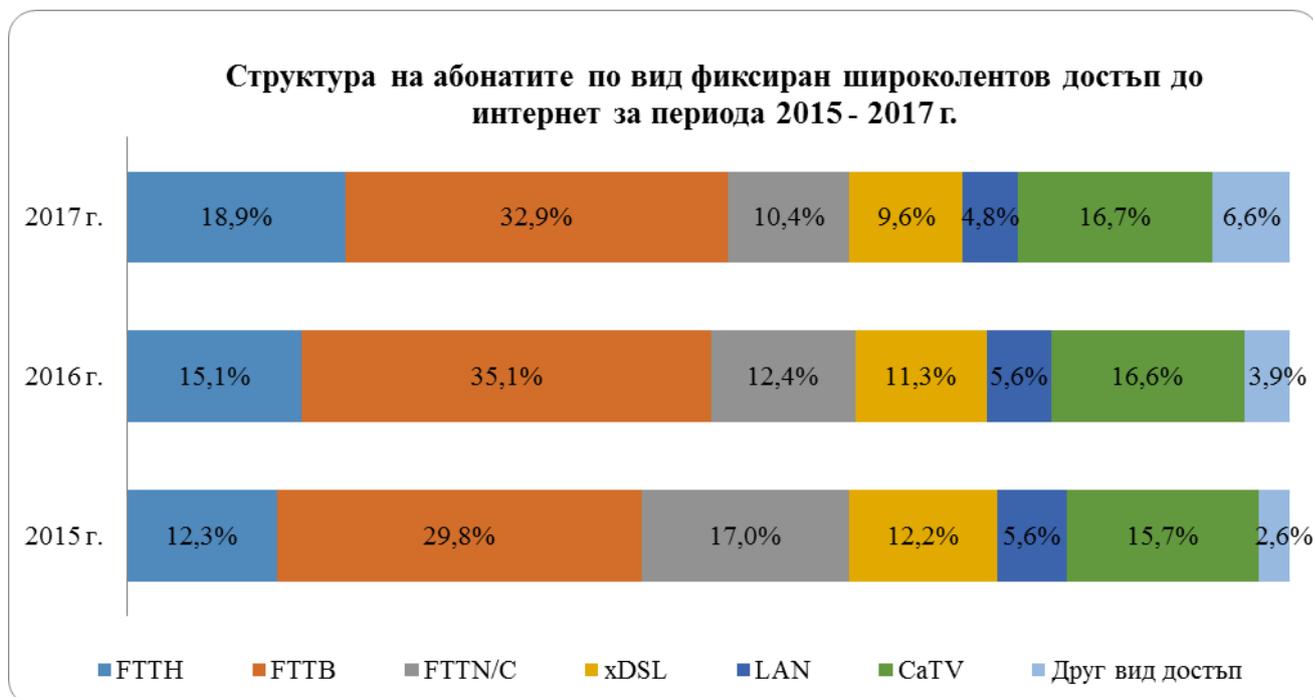
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 16

В края на 2017 г. проникването на ширококоловия фиксиран достъп до интернет сред домакинствата в страната достига 53,4% спрямо 51,3% в края на предходната година. Стойността на показателя „проникване на фиксиран ширококолов достъп до интернет на база население” също нараства, като за една година достига 25,5%, което представлява ръст с 1,6 процентни пункта. В резултат от продължаващото нарастване на броя на абонатите на мобилен достъп до интернет, показателят „проникване на мобилен достъп до интернет по население” също отчита ръст от 4,2 процентни пункта спрямо 2016 г., а за периода 2015-2017 г. този ръст е с над 11 процентни пункта.

Структурата на абонатите по видове фиксиран достъп до интернет за периода 2015–2017 г. е показана на фигура 17⁴⁰.

⁴⁰ Данните за 2016 г. са актуализирани

Източник: Данни, подадени в КРС

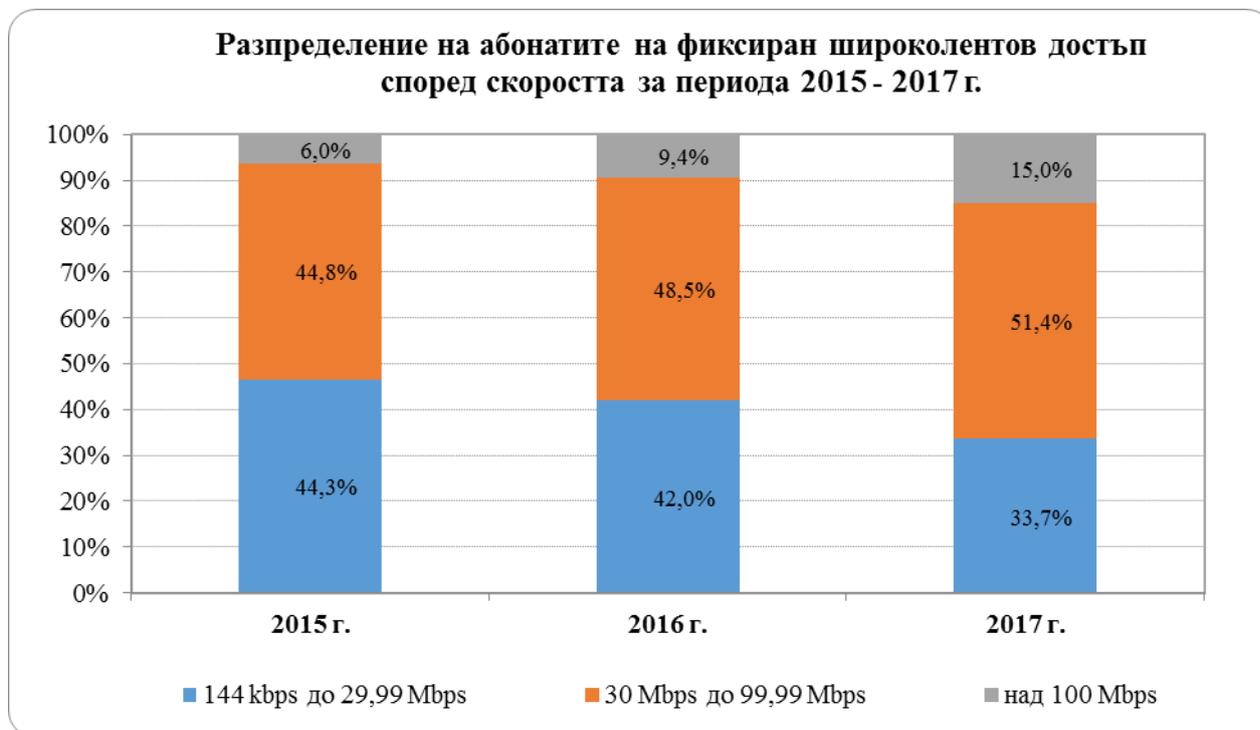
Фиг. 17

Към края на 2017 г. преобладаващата част от абонатите на фиксиран достъп до интернет в България продължава да ползва достъп чрез влакнесто-оптични мрежи (FTTH, FTTB и FTTN/C) – 62,2%, като за периода 2015 - 2017 г. е отчетен ръст от 11,4% в реално изражение или 3,1 процентни пункта в относително.

На следващо място се нарежда делът на абонатите на CaTV достъп (базиран на мрежите за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми и стандарт DOCSIS), който се запазва относително стабилен през периода 2015 - 2017 г. Към края на 2017 г. 91,7% от абонатите на CaTV достъп ползват протокол DOCSIS 3.0, чрез който максималната скорост към абоната може да достигне до 200 Mbps, докато в края на 2015 г. ползващите DOCSIS 3.0 потребители са били 73,4% от абонатите на CaTV достъп. Тенденцията на спад на абонатите на xDSL достъп, предоставян единствено от БТК, продължава и през 2017 г. Спрямо края на предходната година абонатите на този вид достъп са намалели с 9,4%, а за периода 2015 - 2017 г. спадът е с 16,1%. Миграцията на абонати от ADSL към оптичен достъп при БТК се запазва и през 2017 г., като за едногодишния период се отчита увеличение от 15,7% на абонатите на БТК, използващи влакнесто-оптични мрежи. За периода 2015 – 2017 г. ръстът се равнява на 49,4% в абсолютно изражение. През 2017 г. БТК стартира предоставянето на VDSL достъп в страната⁴¹, като към края на 2017 г. делът на абонатите на БТК, които използват VDSL в общия брой абонати на предприятието, е 1,2%. Абонатите на LAN достъп през 2017 г. продължават да намаляват и за периода 2015 - 2017 г. техният спад е с 9,1% и с 0,8 процентни пункта в относително изражение. Описаното намаление е основно за сметка на нарастване на дела на абонатите на оптична свързаност. Останалите видове достъп (RLAN, фиксиран достъп през мобилни мрежи, комутируем достъп, достъп чрез спътникови мрежи) заемат общо 6,6% в общия брой абонати.

⁴¹ Списък по т. 2.3 от Приложение № 2 към Типово предложение за сключване на договор за предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия - <https://www.vivacom.bg/bg/files/7119-spisyk-po-t-2-3-ot-prilojenie-2.pdf>

В края на 2017 г. абонатите на фиксиран ширококолов достъп, използващи високоскоростен достъп чрез NGA мрежи⁴², достигат 81,5% от общия брой абонати на фиксиран ширококолов достъп до интернет. Отчита се увеличение от 4,6 процентни пункта в сравнение с края на 2016 г. Възходящото развитие на ширококоловия достъп до интернет, реализиран чрез NGA мрежи, оказва положителна роля и върху скоростта на предлаганите интернет услуги. На следващата фигура е представено разпределението на броя на абонатите на фиксиран ширококолов достъп до интернет според скоростта на даунлоуд от международното пространство за тригодишния период 2015 – 2017 г.⁴³

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 18

В резултат от увеличаващия се брой абонати, ползващи оптична свързаност и кабелен протокол за достъп DOCSIS 3.0, расте броят на абонатите, ползващи интернет достъп със скорости над и включително 30 Mbps. Към края на 2017 г. малко над половината (51,4%) от потребителите на фиксиран ширококолов достъп ползват високоскоростен достъп със скорост на даунлоуд от международното пространство от 30 Mbps до 99,99 Mbps, като техният относителен дял се повишава общо с 2,9 процентни пункта спрямо данните за 2016 г. и с над 6 процентни пункта спрямо края на 2015 г. Най-голям ръст се наблюдава при потребителите на свръх-високоскоростен (над 100 Mbps) достъп. При тях увеличението за периода 2015 - 2017 г. е над 2 пъти и към 31.12.2017 г. броят им достига почти 270 хил.

Приходи от пренос на данни и достъп до интернет

⁴² Включват се оптични (FTTB и FTTH), хибридни влакнесто-оптични (FTTN/C със скорост над и вкл. 30 Mbps), кабелни мрежи по стандарт DOCSIS 3.0, LAN и RLAN достъп със скорост над и вкл. 30 Mbps, както и фиксиран достъп през мобилни мрежи със скорост над и вкл. 30 Mbps.

⁴³ Не включва броя на абонатите, ползващи тесноколов достъп поради пренебрежимо малкия брой (0,01% от общия брой абонати).

През 2017 г. спрямо 2016 г. се отчита ръст с 3,2% на приходите⁴⁴ от „Пренос на данни и достъп до интернет”, като те достигат 487,5 млн. лв. Увеличението е при услугите на дребно, където ръстът възлиза на 3,8%. Общият размер на приходите от услуги на дребно е 445,303 млн. лв., от които 398,215 млн. лв. приход от услуги за достъп до интернет. Приходите от услуги на едро са в размер на 42,197 млн. лв., където се отбелязва малък спад от 2,6% спрямо предходната година. На фигура 19 е представена структурата на реализираните приходи за периода 2015– 2017 г.⁴⁵

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 19

И през 2017 г. в общата структура на приходите в сегмента не се наблюдават съществени изменения и тя остава стабилна. Най-голям относителен дял (81,7%) продължават да заемат приходите от услуги за достъп до интернет на дребно, които през изминалата година отчитат ръст в абсолютна стойност от 4,2% спрямо 2016 г. Това нарастване е в резултат от ръста на приходите от предоставяне както на фиксиран, така и на мобилен достъп до интернет, съответно от 6,5% и 2,0% спрямо предходната 2016 г.

Обобщение

Тенденциите на развитие на сегмента „Пренос на данни и достъп до интернет” остават непроменени и през 2017 г., като отново се наблюдава:

- нарастване на броя на абонатите, което се обяснява основно с ръста в броя на абонатите на мобилен достъп до интернет, както и с ръста на абонатите, ползващи пакетни

⁴⁴ Включва приходи от самостоятелно предлагани услуги за фиксиран и мобилен достъп до интернет на дребно, услуги за пренос на данни на дребно и услуги на едро (капацитет за интернет свързаност, услуги за достъп на едро, предоставяне на едро на достъп до интернет чрез мрежи за достъп от следващо поколение (NGA), услуги за пренос на данни на едро).

⁴⁵ Данните за 2016 г. са актуализирани.

услуги, в които са включени фиксиран и/или мобилен достъп до интернет;

- нарастване на дела на LTE абонатите в общия брой абонати на мобилен интернет, като за две години вече почти половината от абонатите на мобилен интернет използват LTE технологията;
- продължаващо нарастване на дела на абонатите в общия брой абонати на фиксиран достъп до интернет, които ползват фиксиран високоскоростен и свръх-високоскоростен достъп (в резултат от миграцията към NGA мрежи);
- общият обем на приходите от сегмента продължава да расте, най-вече поради увеличението на приходите от достъп до интернет⁴⁶.

5. Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми

През 2017 г. обемът на пазарния сегмент „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми” възлиза на 254,397 млн. лв. и бележи незначителен спад спрямо 2016 г. от 0,05%.

Обобщена информация за броя на предприятията, предоставяли услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, за броя на техните абонати/потребители, както и за размера на получените от тях приходи, заедно със структурата на сегмента, е представена в таблица 5 и на фигура 20:

Таблица 5

Брой предприятия, брой абонати/потребители и приходи по вид на предоставяните през 2017 г. услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми в сегмента

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2017 г.	Брой абонати/потребители към 31.12.2017 г.		Приходи (в млн. лв. без ДДС) ²
		Общо ¹	в т.ч. абонати на пакетни услуги	
1. Разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно³	259	1 822 372	714 842	219,709
1.1. Кабелна телевизия	236	583 896	340 557	47,947
1.2. Спътникова (сателитна) телевизия	3	864 298	133 057	140,315
1.3. IPTV	27	374 178	241 228	31,447
2. Наземно радиоразпръскване на радио- и/или телевизионни програми⁴	63	///	///	///
3. Предоставяне на пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми	13	150	///	34,688
3.1. Услуги за пренос на радио- и телевизионни програми	6	58	///	7,391
3.2. Услуги за разпространение на радио- и телевизионни програми, в т.ч. IPTV услуга на едро, предоставяна на други предприятия	8	92	///	27,297
Общо	///	///	///	254,397

¹ Вкл. абонати на пакетни услуги
² Без приходи от пакетни услуги
³ Данните за общия брой абонати и приходите от услугите за разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно са на база постъпила информация от 91,3% от регистрираните предприятия.
⁴ Едно от предприятията, притежаващи регистрация в КРС за предоставяне на услугата, не е предоставило отчет за дейността си през 2017 г.

⁴⁶ Не са включени приходите от инсталационни такси и месечни абонаменти от пакетни услуги, включващи услуги за достъп до интернет.

Според представените от предприятията данни през 2017 г., в сравнение с 2016 г., е налице ръст на приходите при две от услугите в сегмента – IP телевизия на дребно (над 2 пъти) и спътниковата телевизия (2%)⁴⁷. За останалите услуги в сегмента се наблюдава спад в приходите, съответно с 1% за кабелната телевизия, с 28,9% за услугите на едро за пренос на радио- и телевизионни програми и с 36,4% за услугите за разпространение на радио- и телевизионни програми, в т.ч. IPTV услуга на едро, предоставяна на други предприятия.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 20

През 2017 г. най-голям дял в общия обем на сегмента (86,4%) продължават да заемат приходите от предоставяне на услуги на дребно за разпространение на радио- и телевизионни програми (фигура 20): кабелна телевизия, спътникова (сателитна) телевизия и IPTV. За поредна година приходите от сателитна телевизия заемат най-висок дял в общия обем на сегмента, като в относително изражение нарастват незначително с малко над 1 процентен пункт за едногодишен период, достигайки 55,2%, следвани от дела на приходите от кабелна телевизия, възлизащ на 18,8%. Делът на приходите от предоставяне на IP телевизия продължава да нараства и през 2017 г., като достига 12,4% в общия обем на сегмента. Най-малък дял в общия обем на сегмента са приходите от услуги на едро, заемайки съответно 10,7% от услуги за разпространение на радио- и телевизионни програми, в т.ч. IP телевизия на едро⁴⁸ и 2,9% от услуги за пренос на радио- и телевизионни

⁴⁷ Обемът на пазарен сегмент „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми“ включва приходите от самостоятелно предоставяне на телевизия (телевизия, предоставяна извън пакет с други електронни съобщителни услуги). Приходите от предоставяне на пакетни услуги с телевизия се включват в обема на пазарен сегмент „Пакетни услуги“.

⁴⁸ С Решение на КРС № 323/15.06.2017 г. е отнето разрешението на „ФЪРСТ ДИДЖИТЪЛ“ ЕАД за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно цифрово радиоразпръскване с национален обхват,

програми на едро.

5.1. Разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно

Участници на пазара

През 2017 г. броят на предприятията, предоставящи услуги по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно продължава да намалява, като достига 259⁴⁹ (таблица 5), като намалението с около 3% е несъществено.

Към 31.12.2017 г. общият брой регистрирани в КРС предприятия за предоставяне на кабелна телевизия е 313, като този на реално предоставялите тази услуга възлиза на 236 (намаление със 7 спрямо 2016 г.). За поредна година броят на кабелните оператори намалява в резултат на конкурентния натиск, оказван от най-големите участници на пазарния сегмент, предоставящи сателитна и IP телевизия.

През 2017 г. спрямо 2016 г. броят на кабелните оператори, предоставящи възможност на абонатите за цифрово приемане на телевизионни програми, нараства в абсолютно изражение с 8 до 183, а в относително – с почти 7 процентни пункта, като заема 80% от общия брой кабелни оператори, осъществявали дейност през 2017 г. За сравнение този дял е бил 73% през предходната година и 72% през 2015 г.

Предприятията, които към 31.12.2017 г. предоставят услугата спътникова (сателитна) телевизия у нас, остават непроменени спрямо предходните години: Булсатком, БТК и Мобилтел.

Към 31.12.2017 г. 129 предприятия са регистрирали намеренията си да предоставят IPTV, като спрямо предходната година броят на реално предоставялите тази услуга намалява с едно предприятие до 27. Други 6 са заявили, че имат намерение да започнат предлагането ѝ през 2018 г.

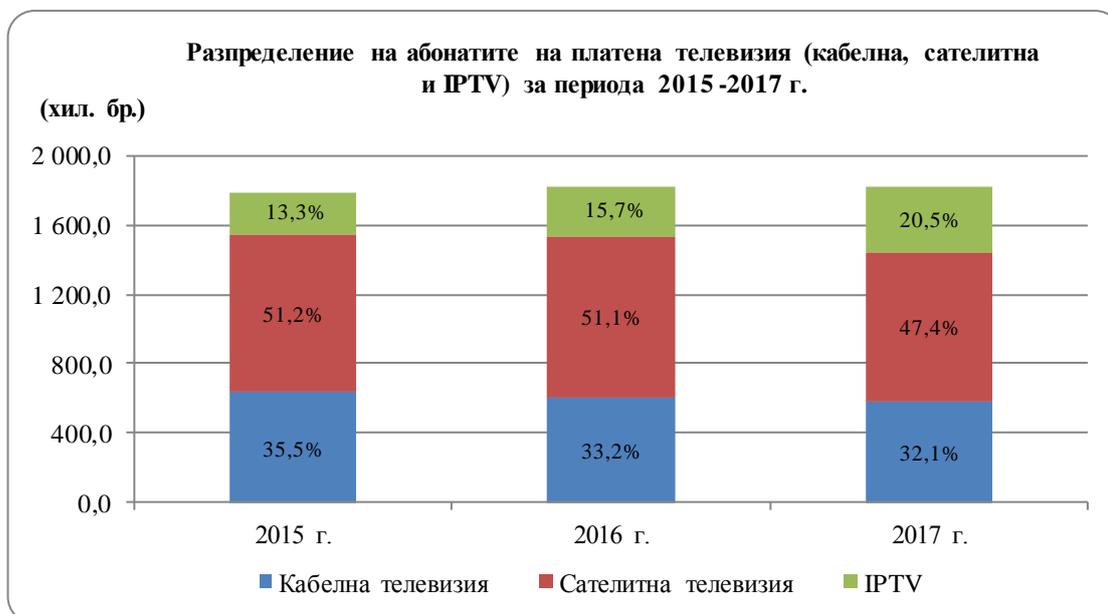
Абонати на услуги по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно

Към 31.12.2017 г. броят на абонатите на платена телевизия на дребно достига 1,82 млн. абоната⁵⁰, като за първа година показателят отбелязва спад от 0,2% спрямо предходния едногодишен период. Спадът се дължи основно на придобиването и преразпределянето на абонатите на кабелна телевизия на Близу от страна на Мобилтел.

предназначена за разпространение на програми на обществени оператори. Предприятието е заличено от публичния регистър на КРС. „ФЪРСТ ДИДЖИТЪЛ“ ЕАД не е представило отчет за дейността си през 2017 г., съгласно Решение на КРС № 47/25.01.2018 г.

⁴⁹ Включително и предприятията, уведомили КРС за прекратяване на дейността през 2017 г. и декларирали приходи през годината.

⁵⁰ Включително абонати на пакетни услуги, които към 31.12.2017 г. са 714 842.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 21

За поредна година най-значително е увеличението на абонатите на IP телевизия. През 2017 г., спрямо предходната година, ръстът на показателя е 30,5%, като към 31.12.2017 г. относителният дял на абонатите на IP телевизия достига 20,5% от общия брой абонати на платена телевизия в страната (фигура 21). За разлика от предходните четири години, когато темпът на нарастване на абонатите на IP телевизия плавно намаляваше на годишна база, през 2017 г. той се увеличава до 30,5%, като достига нивата от 2014 г.

Независимо, че относителният дял на абонатите на сателитна телевизия е най-голям в общия брой абонати на платена телевизия – 47,4% (фигура 21), за първи път този показател бележи спад със 7,4% спрямо данните към края на 2016 г. Двойно по-малък спад бележи броят на абонатите на кабелна телевизия на годишна база – 3,8%, като делът му в общия брой абонати на платена телевизия намалява с малко над 1 процентен пункт до 32,1%. Както беше отбелязано по-горе, спадът на абонатите на кабелна и сателитна телевизия е за сметка на ръст в броя на абонатите на IPTV, който обаче не е в състояние да компенсира наблюдавания спад в общия брой на абонатите на платена телевизия.

Спадът в общия брой на абонатите на платена телевизия рефлектира и върху проникването⁵¹ ѝ сред домакинствата, което към 31.12.2017 г. намалява до 60,6% (за сравнение, към края на 2016 г. този показател е 60,8%). Единствено проникването на IP телевизията бележи ръст (от 2,9 процентни пункта) спрямо 2016 г., като делът ѝ в края на 2017 г. възлиза на 12,4%. Проникването на кабелната и сателитната телевизия намалява съответно с 0,8 и 2,3 процентни пункта, достигайки 19,4% и 28,8%. Проникването на услугата сред населението⁵² на България обаче продължава тенденцията си на ръст, независимо, че през 2017 г. този ръст е незначителен - 0,13 процентни пункта, спрямо 2016 г. (фигура 22).

⁵¹ Показателят е изчислен като съотношение между броя на потребителите на платена телевизия към 31.12.2017 г. и броя на домакинствата от последното официално преброяване на НСИ, проведено през 2011 г. (3 005 589 - обикновени домакинства).

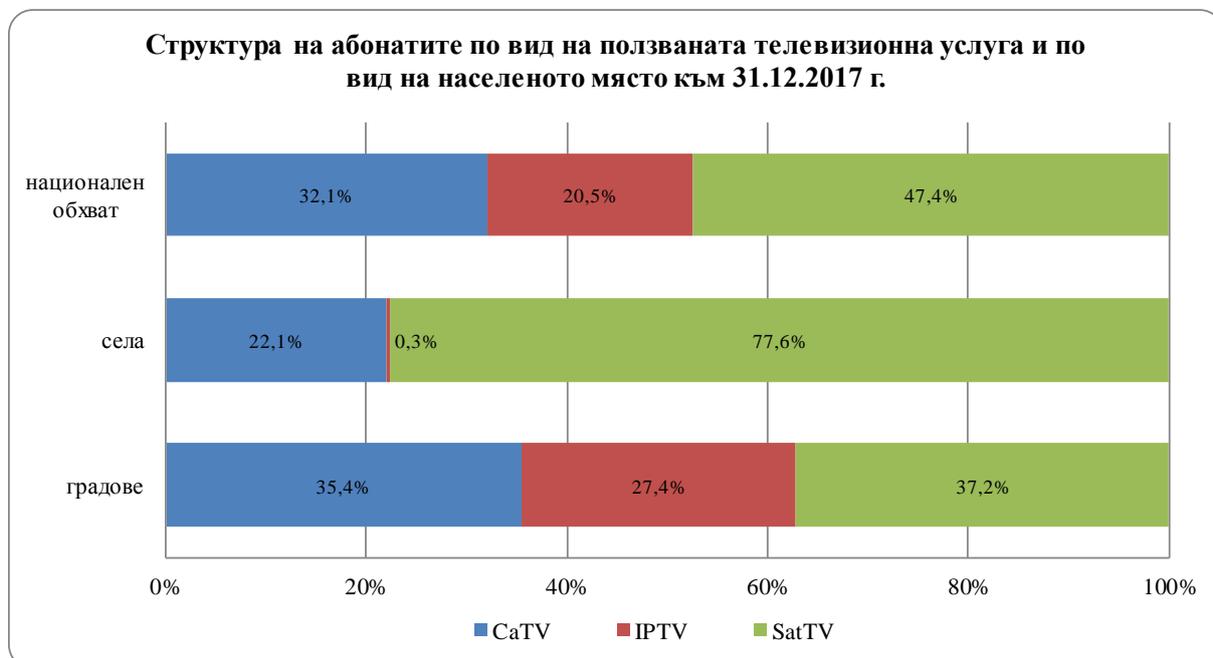
⁵² За изчисление на този показател са използвани данните от оценката на НСИ за населението на страната към 31 декември за периода 2013-2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 22

На фигура 23 е представена структурата на абонатите на платена телевизия според населеното място, в което използват тази услуга към 31.12.2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 23

Докато структурата на абонатите по вид на ползваната телевизионна услуга в селата остава почти непроменена спрямо предходната година, тази в градовете и на национално равнище се изменя чувствително. За поредна година дялът на абонатите на сателитна телевизия в селата е в пъти по-голям от дяловете на останалите две платформи. В много села няма изградена абонатна мрежа и единствената алтернатива за достъп до платена телевизия остава сателитната, което се обуславя от основната ѝ характеристика, осигуряваща безжичен достъп до абоната на национално равнище. От друга страна кабелните оператори и доставчиците на IP телевизия насочват усилията си предимно към привличане на потребители в градовете (99,7% от абонатите на IP телевизия и 82,5% от абонатите на кабелна телевизия са в градовете), поради очакваната по-голяма възвръщаемост на вложените инвестиции в изграждане на инфраструктура до крайния потребител. Това е видно и от структурата на абонатите в градовете (фигура 23). Дялът на абонатите на IPTV в градовете нараства със 7,3 процентни пункта до 27,4%, което оказва влияние и върху разпределението им на национално равнище, нараствайки с 4,8 процентни пункта до 20,5%. Дялът на абонатите на кабелна телевизия както в градовете, така и на национално ниво, остава относително стабилен, като обхваща съответно 35,4% и 32,1%.

Броят на абонатите на пакетни услуги с включена телевизионна услуга в тях през 2017 г. бележи спад, като спрямо 2016 г. той е в размер на 6,7%. На следващата графика (фигура 24) е представен дялът на абонатите на пакетни услуги с включена телевизионна услуга в общия брой абонати, разпределени по платформи към 31.12.2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 24

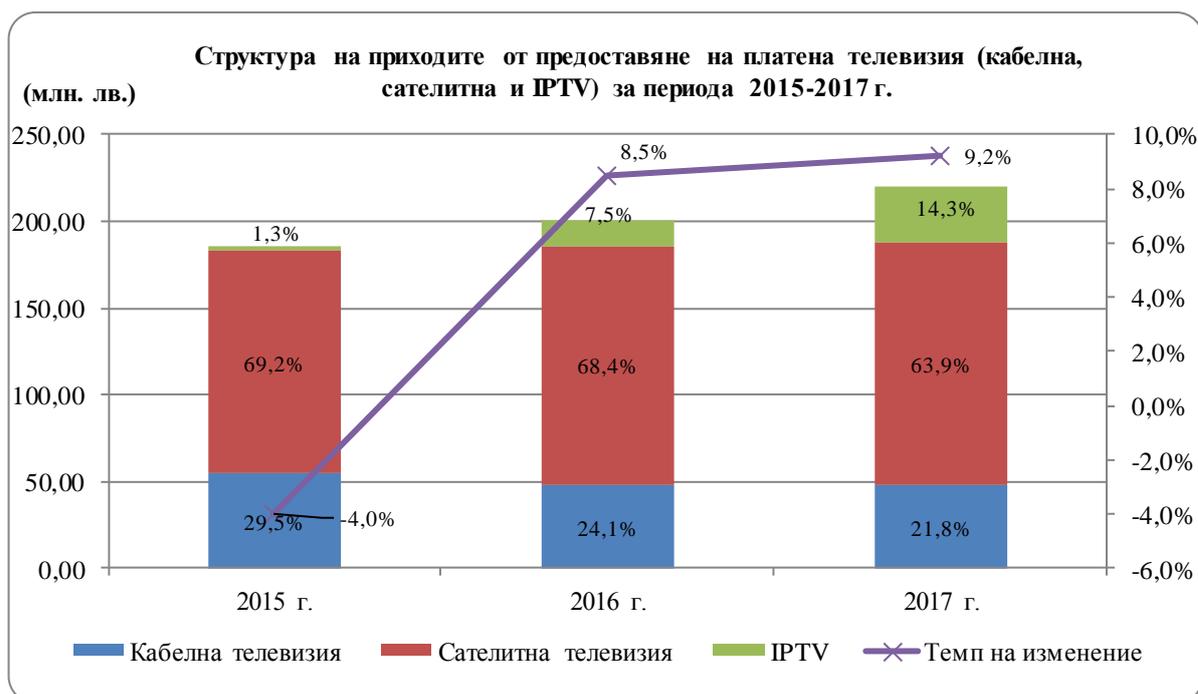
От графиката по-горе е видно, че броят на абонатите на пакетни услуги с включена IP телевизия представлява 64,5% от общия брой абонати на IP телевизия, като дялът им спада с почти 20 процентни пункта спрямо предходната година. Отбелязаният значителен спад е в резултат на ръст в броя на абонатите на самостоятелна IP телевизия от почти 3 пъти. За същия период⁵³ относителният дял на абонатите на пакетни услуги с включена кабелна телевизия нараства с 5 процентни пункта достигайки до 58,3% през 2017 г., а на

⁵³ 2017 г. спрямо 2016 г.

абонатите на пакетни услуги с включена сателитна телевизия – намалява с над 6 процентни пункта достигайки до 15,4% през 2017 г.

Приходи от предоставяне на услуги по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно

Обемът на общите приходи⁵⁴ от абонати на платена телевизия през 2017 г. възлиза на 219,709 млн. лв., като нараства спрямо 2016 г. с 9,2%, а темпът на нарастване се увеличава с 0,7 процентни пункта. Този ръст следва изменението от предходния едногодишен период, когато беше преустановена наблюдаваната през предходните години тенденция на спад в общите приходи от платена телевизия (фигура 25).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 25

Ръстът в приходите от платена телевизия в България се дължи на нарастването на приходите от предоставяне на IP телевизия и сателитна телевизия спрямо 2016 г. Приходите от IP телевизия се увеличават над 2 пъти за едногодишен период, като делът им в общия обем на пазарния сегмент нараства почти двойно, достигайки 14,3%. Този ръст е в резултат основно на същественото нарастване на броя на абонатите, ползващи услугата самостоятелно през 2017 г. Въпреки отчетеното нарастване на приходите от спътникова телевизия – с почти 2% спрямо предходната година, делът им в общия обем на пазарния сегмент намалява с над 4,5 процентни пункта, но остава най-висок – 63,9% (фигура 25). Размерът на приходите от предоставяне на кабелна телевизия остава почти непроменен в абсолютно изражение, като намалява с 1% спрямо 2016 г. За сравнение за предходния едногодишен период беше регистриран спад от над 11%.

⁵⁴ Без включени приходи от пакетни услуги.

5.2. Пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми и IPTV на едро

През 2017 г. общият брой на предприятията, които предоставят услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми и IPTV на едро, е 13.

Подробна информация за броя на предприятията, предоставящи през 2017 г. услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, за броя на потребителите на услугите и за размера на получените от тях приходи, както и за структурата на пазара на горепосочените услуги, е представена в таблица 6 и на фигура 26 по-долу:

Таблица 6

Брой предприятия, брой абонати/потребители и приходи от предоставяне на услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, вкл. IPTV услуги на едро през 2017 г.

Видове услуги за пренос и разпространение на радио- и/или телевизионни програми на едро	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2017 г.	Брой абонати/потребители на услугата към 31.12.2017 г.	Приходи от услугата през 2017 г. (в млн. лв. без ДДС)
1.1. Услуги за пренос на радио- и/или телевизионни програми, в т.ч.:	6	58	7,391
1.1.1. Наземен радиорелеен пренос	1	///	0,116
1.1.2. Спътников пренос	4		
1.1.3. Друг вид пренос	2		
1.2. Услуги за разпространение на радио- и/или телевизионни програми, вкл. IPTV услуга на едро, предоставяна на други предприятия, в т.ч. :	8	92	27,297
1.2.1. Наземно радиоразпръскване	6	///	22,315
1.2.2. Спътниково радиоразпръскване	1		
1.2.3. Друг вид разпространение на радио- и/или телевизионни програми, вкл. IPTV услуга на едро	2		
Общо	13	150	34,688

Източник: Данни, подадени в КРС

През 2017 г. броят на предприятията, предоставящи услуги за пренос на радио- и телевизионни програми, остава непроменен спрямо този за 2016 г. – 6. Броят на потребителите на тези услуги нараства с над 30% спрямо предходната година.

Спрямо 2016 г. предприятията, предоставящи услуги за разпространение на радио- и телевизионни програми, включително IPTV услуга на едро, намаляват с две до 8, докато потребителите на този вид услуги нарастват с 2% за едногодишния период. IPTV услуги на едро през 2017 г. се предоставя само от две предприятия⁵⁵.

Приходите от предоставяне на услуги на едро за пренос и разпространение на радио- и телевизионни програми, вкл. IPTV услуги на едро през 2017 г. възлизат на 34,688 млн. лв. и бележат съществен спад от 35% спрямо предходната година.

Този спад е резултат от отчетеното през 2017 г. намаление в приходите от предоставяне на наземен радиорелеен пренос (с 58%), спътников пренос (с 26%) и наземно

⁵⁵ „МИТКО.КОМ” ЕООД и „ВИОРА ИНТЕРАКТИВ” ООД

радиоразпръскване (с 42%). При приходите от предоставяне на друг вид пренос (оптичен), спътниково радиоразпръскване и друг вид разпространение (кабелно) на радио- и/или телевизионни програми, включително IP телевизия услуга на едро се наблюдава увеличение, съответно в размер на 136%, 9% и 4% спрямо 2016 г., но поради сравнително ниския им съвкупен относителен дял (15%) в общия обем на приходите от услуги на едро, техният ръст не успява да компенсира отчетения спад в приходите на горепосочените три услуги на едро.

Като цяло приходите от услуги за пренос (спътников, радиорелеен и оптичен) на радио- и телевизионни програми намаляват с почти 30% спрямо 2016 г., а при услугите на едро за разпространение на радио- и телевизионни програми се наблюдава спад от 36%⁵⁶.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 26

От данните на фигура 26 е видно, че и през 2017 г. най-голям дял в общия обем на приходите от предоставяне на услуги на едро за пренос и разпространение на радио- и телевизионни програми продължава да заема наземното радиоразпръскване – 67,33%, а най-малък дял (0,34%) заемат услугите на едро за предоставяне на друг вид пренос (оптичен) на радио- и телевизионни програми.

5.3. Наземно радиоразпръскване на радиопрограми – УКВ радиоразпръскване

В края на 2017 г. 61 предприятия притежават регистрация в КРС за предоставяне на услуги за наземно радиоразпръскване на радиопрограми, като 56 от тези предприятия са действащи.

⁵⁶ С Решение на КРС № 323/15.06.2017 г. е отнето разрешението на „ФЪРСТ ДИДЖИТЪЛ“ ЕАД за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно цифрово радиоразпръскване с национален обхват, предназначена за разпространение на програми на обществени оператори. Предприятието е заличено от публичния регистър на КРС. „ФЪРСТ ДИДЖИТЪЛ“ ЕАД не е представило отчет за дейността си през 2017 г., съгласно Решение на КРС № 47/25.01.2018 г.

Предприятията с национално покритие към 31.12.2017 г. остават две – Българско национално радио и „ДАРИК РАДИО” АД, а тези с местно покритие, които реално са предоставяли услуги за наземно радиоразпръскване на радиопрограми през 2017 г. са 54.

Обобщение

През 2017 г. за сегмента „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми” се наблюдават следните изменения спрямо 2016 г.:

- спад в общия обем на приходите от сегмента, в резултат основно на същественото намаление в приходите от предоставяне на пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми на едро;
- спад в броя абонати на дребно, в резултат на което намалява проникването на телевизионната услуга сред домакинствата⁵⁷;
- спад в потреблението на услуги с включена телевизия на дребно в пакет;
- нарастване на броя на потребителите на услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми на едро.

6. Пакетни услуги

През 2017 г. общият обем на реализираните приходи от пакетни услуги⁵⁸ достига 885,411 млн. лв. и отбелязва ръст от 12,9% спрямо предходната година.

През 2017 г. спрямо 2016 г. броят на предприятията, предоставяли пакетни услуги, е без изменение – 94. Преобладаваща част от тях (90 предприятия или 95,7%) предоставят пакетна услуга с включена телевизия и фиксиран достъп до интернет.

Абонати на пакетни услуги

Броят на абонатите на пакетни услуги към края на 2017 г., съгласно данните, подадени от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения в България, нараства спрямо предходната година с 9% до 5,36 млн.

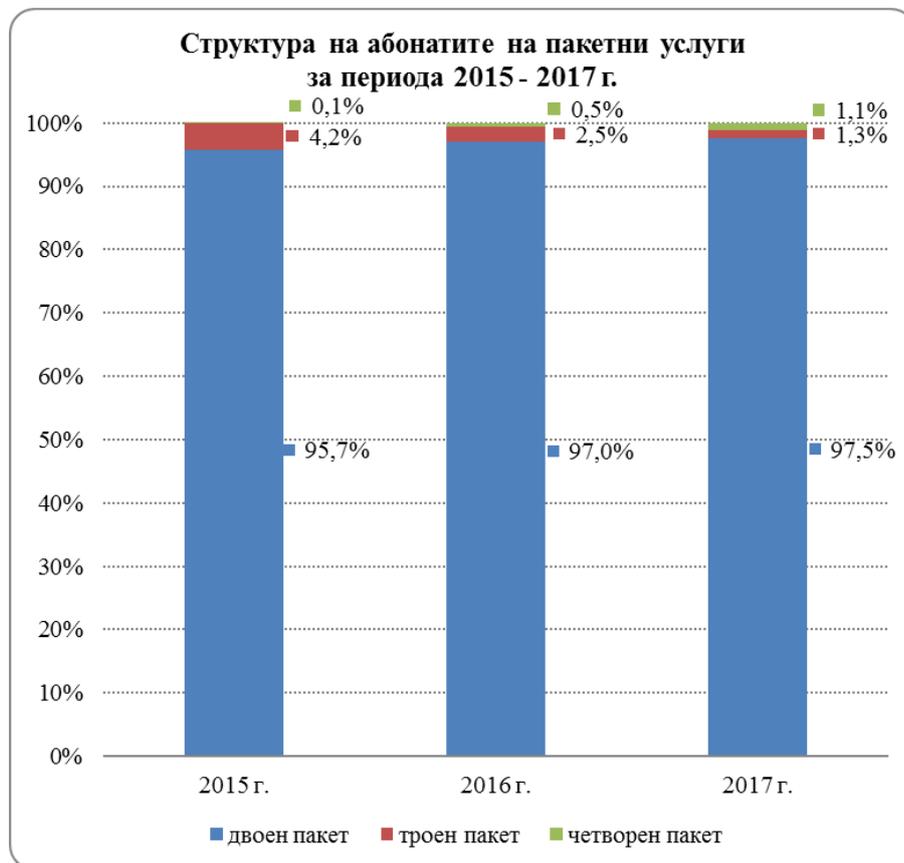
Наблюдаваният ръст при абонатите на пакетни услуги оказва влияние върху показателя „проникване по население”⁵⁹, който през 2017 г. за едногодишен период нараства с 6,8 процентни пункта и достига 76%.

Разпределението на абонатите по видове пакетни услуги съобразно броя на включените в тях електронни съобщителни услуги в България е представено на фигура 27.

⁵⁷ Вж. бележка под черта 50

⁵⁸ С въпросниците за 2016 г. беше въведена промяна в обхвата на дефиницията на пакетна услуга - под „пакетни услуги” следва да се имат предвид търговски оферти, предлагани въз основа на месечен абонамент и включващи две или повече от следните услуги: (1) Фиксиран ширококолов достъп до интернет, (2) Фиксирана гласова услуга, (3) Мобилна гласова услуга, (4) Мобилен ширококолов достъп до интернет и (5) Платена телевизия. За пакетни услуги следва да се считат т. нар. "чисти", "свързани" и "смесени" пакети.

⁵⁹ Показателят е изчислен като съотношение между общия брой на абонатите на пакетни услуги и броя на населението към 31.12.2017 г. по данни на НСИ (Население по области, общини, местоживееене и пол: <http://www.nsi.bg>)

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 27

Видно от данните, представени на фигура 27, дялът на пакетите, формирани от две електронни съобщителни услуги (двойни пакети), се увеличава всяка изминала година и през 2017 г. достига 97,5% от общия брой абонати на пакетни услуги. Макар и незначителен (1,1% от общия брой абонати на пакетни услуги), дялът на абонатите на пакетни услуги, формирани от четири електронни съобщителни услуги в различни комбинации (четворни пакети), също нараства в разглеждания период. Следва да се посочи обаче, че абонатите на четворни пакети отчитат най-значителен ръст (близо 19 пъти) в периода 2015-2017 г. Този ръст отново се дължи на отчетената през предходната година тенденция на засилено предлагане на четворни услуги с включен достъп до телевизия от страна на едно предприятие и на пренасочване на потреблението на двойни и тройни пакети с включена мобилна услуга (мобилен глас или мобилен достъп до интернет) към четворни услуги. Увеличението на дела на двойните и четворните пакети е за сметка на намалението на дела на тройните, който за периода 2015-2017 г. намалява с 2,8 процентни пункта, а в абсолютни стойности това намаление е с 55%.

На фигура 28 е представено разпределението на абонатите според най-предпочитаните през 2017 г. пакетни услуги.

Забележка: В „Други видове пакети“ са включени абонатите на пакети, дялът на всеки от които не надвишава 2% в общия брой абонати на пакетни услуги.

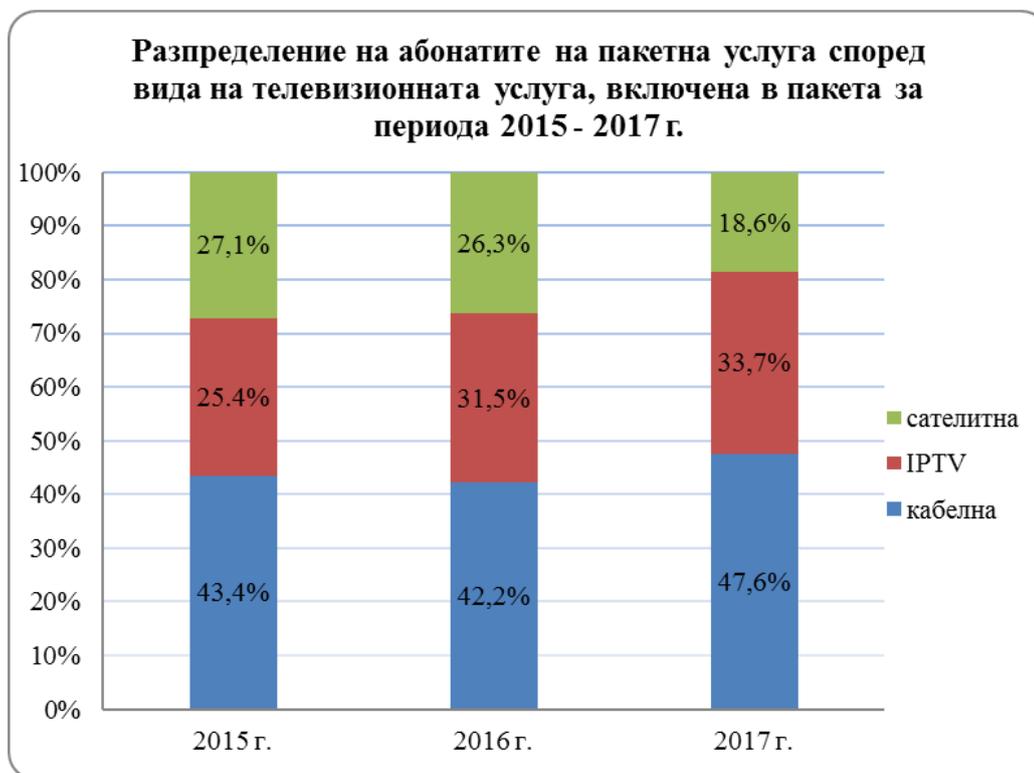
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 28

Видно от представените на фигура 28 данни „мобилен гласова услуга и мобилен достъп до интернет“ (78,2%) е пакетът, който е бил най-предпочитан, както през отчетната година, така и през предходните седем.

Броят на абонатите на най-използваната от потребителите пакетна услуга – „мобилен глас и мобилен достъп до интернет“, е нараснал с 13% спрямо 2016 г. и в края на 2017 г. достига 4,194 млн. Броят на абонатите, които ползват втория по разпространение пакет („телевизия и фиксиран достъп до интернет“), през 2017 г. намалява с 5,7% и достига 584 хил. Фиксирана гласова услуга и мобилна гласова услуга в пакет, с относителен дял от 8%, се ползва от 431 хил. абоната, а нарастването ѝ през 2017 г. е с 5,1% спрямо данните от 2016 г.

На фигура 29 е представено разпределението на абонатите на пакетни услуги според вида на телевизионната услуга, която приемат.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 29

През 2017 г. за първа година от 2011 г. дялът на абонатите на пакетни услуги с кабелна телевизия отчита ръст от 5,4 процентни пункта за едногодишен период и достига 47,6% от общия брой абонати на пакетни услуги с включена телевизия. Увеличението на дела на пакетите с кабелна телевизия се дължи както на нарасналия брой абонати (с 5,3% за едногодишен период), така и на значителния спад в броя на абонатите на пакетна услуга със сателитна телевизия през изтеклата година. През 2017 г. спрямо 2016 г. те са намалели с 34% в абсолютно изражение (или с 68 хил. абоната), а дялът им в общия брой абонати на пакетни услуги с включена телевизия – със 7,7 процентни пункта. Нарастването на дела на абонатите на пакети с IPTV за едногодишния период (2,3 процентни пункта) е резултат също на драстичния спад в броя на абонатите на пакети със сателитна телевизия.

Приходи от пакетни услуги

Най-голям дял (94,7%) в общия обем на приходите от пакетни услуги⁶⁰, продължават да заемат двойните пакети. В абсолютно изражение е отчетен ръст от 14%, а в относително - с 1 процентен пункт спрямо данните от 2016 г. Наблюдаваната тенденция на забавяне на темпа на нарастване на тези приходи продължава и през 2017 г., като той отново е с над два пъти по-малък от темпа на нарастване в предходния период (2016 г. спрямо 2015 г.). Дялът на приходите от тройни пакети продължава да намалява и през 2017 г. (с 2,6 процентни пункта), като е отчетен спад в абсолютно изражение от 37,7%.

Намаляването на темпа на нарастване на приходите от двойни пакети и спадът в приходите от тройни пакети са в резултат на преориентирането на потребителите към използване на комбинация от четири електронни съобщителни услуги, при които се наблюдава значително нарастване (с над 4 пъти) на приходите през 2017 г. спрямо 2016 г.

⁶⁰ Общият обем на приходите от пакетни услуги през 2017 г. възлиза на 885,411 млн. лв.

Регистрираният през 2017 г. ръст обаче не допринася съществено за увеличаване на дела на четворните пакети в общия обем на приходите в сегмента, реализирани през 2017 г., и той все още е пренебрежимо малък - едва 2,2%.

На фигура 30 е представено разпределението на приходите по видове пакетни услуги през 2017 г.

Забележка: В „Други видове пакети“ са включени приходи от пакети, дялът на всеки от които не надвишава 2% в общите приходи от пакетни услуги.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 30

Делът на приходите на двойна пакетна услуга с включени мобилна и фиксирана гласова услуга бележи постоянен спад, считано от 2011 г., като понастоящем този дял вече е 1,1%. Поради малкия му относителен дял в общия обем на приходите от пакетни услуги, на фигура 30 той е включен в приходите от „други видове пакети“. През 2017 г. дялът на приходите от двойна пакетна услуга, включваща мобилна гласова услуга и мобилен достъп до интернет, нараства спрямо 2016 г. с 3,8 процентни пункта и достига 77,6% от общия обем на сегмента, а отчетеният ръст на приходите в абсолютно изражение е 18,6%. На следващо място по ръст на приходите е пакетната услуга „телевизия и фиксиран интернет“, при която се отчита увеличение от 3,2% спрямо 2016 г., но е налице спад в дела на приходите от този пакет в общите приходи с 1,4 процентни пункта. В едногодишния период при приходите от пакета „фиксиран глас, телевизия и фиксиран интернет“ отново се отчита намаление както в относителния дял, който те заемат в общия обем на сегмента на пакетни услуги (който намалява с 2,2 процентни пункта до 2,8%), така и в абсолютно изражение с 37%.

Обобщение

През 2017 г. за сегмента „Пакетни услуги“ се наблюдават следните изменения спрямо 2016 г.:

- значителен ръст в общия обем на приходите от сегмента, в резултат основно на ръста на показателя брой абонати, като нараства потреблението на двойни и четворни пакети за сметка на тройните пакети;
- увеличение на броя на абонатите на пакетните услуги – „мобилен глас и мобилен достъп до интернет” и „фиксирана гласова услуга и мобилна гласова услуга” и спад на показателя за пакетната услуга „телевизия и фиксиран достъп до интернет”;
- нарастване на дела на абонатите на пакети с IP телевизия и на пакетни услуги с кабелна телевизия и значителен спад в броя на абонатите на пакетна услуга със сателитна телевизия.

7. Перспективи за развитие на българския пазар на електронни съобщения

Българският пазар на електронни съобщения, както в предходните години, така и в бъдеще, ще продължава да следва тенденциите на развитие на европейския пазар. Предприятията влагат все повече инвестиции в разгръщането на NGA мрежи в отговор на нарастващите изисквания на потребителите по отношение на качество, скорост, сигурност на връзката, разнообразие на предлаганите услуги. Все по-използвани стават иновации като хибридните услуги, съчетаващи в себе си традиционните електронни съобщителни услуги с комуникациите Машина-Машина, свързано съдържание, интернет на нещата (IoT) и др. Очакваните тенденции за 2018 г. са следните:

- Ръстът в размера на общото потребление на мобилен глас и на реално изговорени минути от абонати на българските предприятия в роуминг да се запази, като продължи и силната конкуренция между основните предприятия – доставчици на мобилна телефонна услуга. В същото време се очаква провокираният от промени в нормативната уредба спад при броя на потребителите на мобилна телефонна услуга чрез предплатени SIM карти да забави своя темп.

- Делът на абонатите на мобилен интернет, използващи LTE технология, да продължи да нараства, както поради увеличаване на покритието на LTE мрежите, така и поради засилената конкуренция в този сегмент в посока предлагане на нови и все по-разнообразни услуги.

- Делът на абонатите, използващи фиксиран високоскоростен и свръх-високоскоростен достъп също се очаква да продължи да расте в резултат от миграцията към NGA мрежи. Тези мрежи притежават широк спектър от възможности за доставяне на съдържание с висока разделителна способност (видео или телевизионно), поддържане на изискващи висока скорост приложения, доставяне на симетрични широколентови връзки на конкурентни цени.

- Наблюдаваното досега развитие на фиксираната телефонна услуга да продължи, като се запази тенденцията на спад в абонати и приходи на услугата, предоставяна самостоятелно или в пакет с други услуги, поради пренасочване на потребителите от фиксирана гласова към мобилна гласова услуга.

- Абонатите на IP телевизия и приходите от тях да продължат да се увеличават, като продължи и тенденцията на преразпределяне на абонатите на платена телевизия между платформите – особено в градовете.

- Свиването на пазарния сегмент „линии под наем“ да се запази, поради предлагането на иновативни продукти за достъп, които осигуряват всички функционални характеристики на услугата „линия под наем“ и които се адаптират по-добре към индивидуалните нужди и изисквания на клиента.

- Тенденцията на нарастване на броя абонати на пакетни услуги и на приходите от тях да продължи, като предприятията ще продължат усилията си за повишаване на

качеството на предлаганите услуги, като включват към традиционните електронни съобщителни услуги и допълнителни т. нар. „цифрови услуги“ и услуги за съдържание.

8. Предоставяне на универсалната услуга

8.1. Степен на задоволеност от предоставянето на универсалната услуга

Към 31.12.2017 г., предприятието, задължено да предоставя универсалната услуга⁶¹ – „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (БТК), осигурява 82% покритие, измервано по брой териториални единици. Спрямо 2016 г. се наблюдава запазване на дела на териториалните единици, в които се предоставя фиксирана телефонна услуга, като главен фактор затова е относително постоянния брой териториални единици по Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ). Посоченото покритие обхваща населени места и селищни образувания (курортни комплекси и други), които фигурират в ЕКАТТЕ.

През 2017 г. телефонната плътност по домакинства⁶² бележи спад с 3,34 процентни пункта спрямо предходната година, в резултат на устойчивата тенденция на намаляване на общия брой домашни абонати на БТК. Към 31.12.2017 г. БТК осигурява достъп и предоставя обществени телефонни услуги на близо 13% по-малко абонати спрямо предходната година.

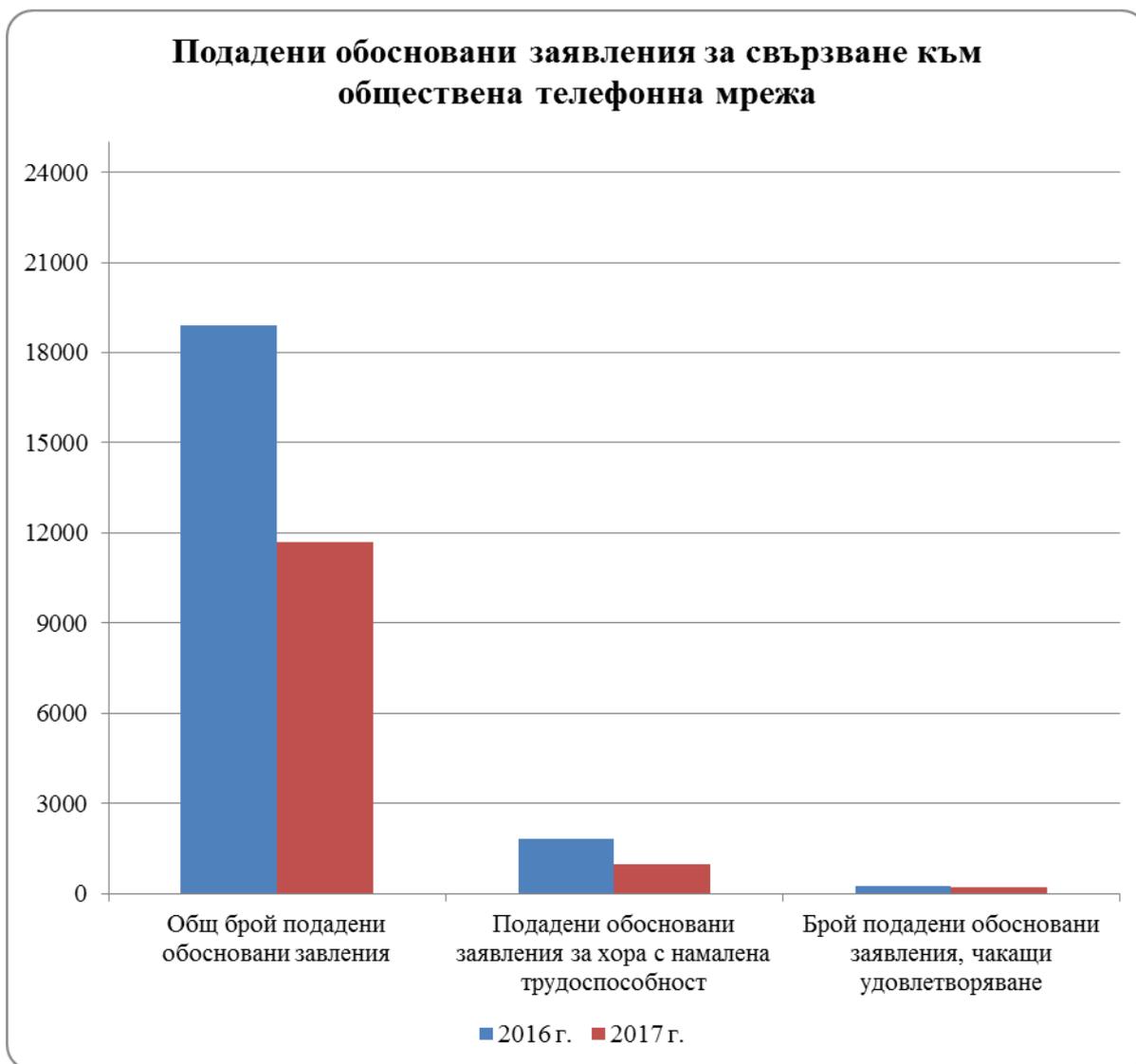
8.2. Анализ на предоставянето на универсалната услуга

8.2.1. Достъп и предоставяне на универсалната услуга

Видно от фигура 31 по-долу, към края на 2017 г. общият брой подадени обосновани заявления за свързване е намалял с 38,17% спрямо предходната година, което сочи, че регистрираното през 2016 г. нарастване на показателя е резултат от еднократни фактори. Продължава да се наблюдава намаление и на броя подадени заявления за свързване от хора с увреждания, като подадените заявления за свързване са с близо 38 % по-малко спрямо предходната година. Това потвърждава трайната тенденция към намаляващо използване на услугите от обхвата на универсалната услуга.

⁶¹ На основание § 7 от Закона за електронните съобщения

⁶² Показателят „плътност по домакинства“ се измерва, като общият брой домашни постове се раздели на домакинствата в страната, по данни на НСИ

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг.31

През 2017 г. процентът на чакащите удовлетворение заявления за свързване е сведен до под 2% от всички подали заявление, което се дължи на стремежа на предприятието да привлича нови абонати. Делът на отказаните заявления за свързване спрямо общия брой подадени заявления е 24%, като от този дял преобладаваща част (над 60%) е в резултат на оттеглен интерес на клиентите.

БТК изпълнява задължението си да осигурява безплатни повиквания към спешни номера, като през 2017 г. делът им възлиза на 0,11% от общия обем повиквания към национални номера.

8.2.2. Достъп до обществени телефонни апарати

Съгласно регламентираните в Наредба № 6⁶³ критерии, БТК има задължение за осигуряване на достатъчен⁶⁴ брой обществени телефонни апарати (ОТА).

⁶³ Наредба № 6 от 13 март 2008 г. за универсалната услуга по Закона за електронните съобщения (загл. изм. ДВ, бр. 77 от 9 октомври 2012 г.)

В Таблица 7 са представени данните за изпълнение на задължението за осигуряване на достатъчен брой обществени телефони през 2017 г.:

Таблица 7

Население	Брой кметства	Достатъчен брой обществени телефонни апарати
под 500 жители	1939	1939
от 500 до 1500 жители	1031	1315
над 1500 жители	477	3663
Общо:	3447	6917

Източник: КРС, въз основа на данни предоставени от БТК

През 2017 г. продължава трайната тенденция на намаление на броя на обществените телефонни апарати, собственост на БТК. Спадът в броя на ОТА е значителен – 12,6%. Както през 2016 г., така и през 2017 г. изпълнението на критериите за достатъчност по отношение на инсталираните обществени телефонни апарати в кметства с над 1500 жители значително надвишава минималния необходим брой, регламентиран с Наредба № 6. За останалите категории кметства критериите за достатъчен брой обществени телефонни апарати не са изпълнени.

Броят на обществените телефонни апарати, собственост на БТК, в чиито качествени характеристики са включени улеснения за потребители с увреден слух и за потребители, лишени от зрение или с увредено зрение, също бележи понижение от 17,2% спрямо предходната година. Към 31.12.2017 г. тези ОТА достигат 62,8% от общия брой обществени телефонни апарати в страната. Част от тях са снабдени с текстова или друг вид връзка за хора с увреден слух или говор и са достъпни за потребители в инвалидни колички, като са монтирани на подходящи места. През 2017 г. се наблюдава влошаване в параметъра за качество на предоставяните ОТА, като изправните апарати са с 1 процентен пункт по-малко спрямо предходната година.

Безплатни повиквания към националните спешни номера и към единния европейски номер за спешни повиквания „112” могат да бъдат осъществени от всички обществени телефонни апарати.

8.2.3. Осигуряване на телефонен указател и предоставянето на справочни услуги

Съгласно ЗЕС и във връзка с разпоредбите на чл. 6 от Наредба № 5⁶⁵ предприятието, задължено да предоставя универсалната услуга, издава поне един телефонен указател в

⁶⁴ За достатъчен брой се счита наличието на поне 1 обществен телефон и/или 1 точка за обществен достъп до гласови телефонни услуги в кметства с до 500 жители; поне 1 обществен телефон и/или 1 точка за обществен достъп до гласови телефонни услуги на 500 жители в кметства с над 500 жители, и поне 1 обществен телефон и/или 1 точка за обществен достъп до гласови телефонни услуги на 1500 жители в кметства с над 1500 жители.

⁶⁵ Наредба № 5 от 13.12.2007 г. за условията и реда за издаване на телефонни указатели, включително работата с базите данни, тяхното прехвърляне и ползване, както и за предоставяне на телефонни справочни услуги

печатна и/или електронна форма. През 2017 г., със свое Решение № 583/16.11.2017 г., КРС одобри направеното от БТК предложение⁶⁶ за издаване на обществен телефонен указател за 2017 г. в електронна форма. Указателят е достъпен на официалната страница на предприятието⁶⁷.

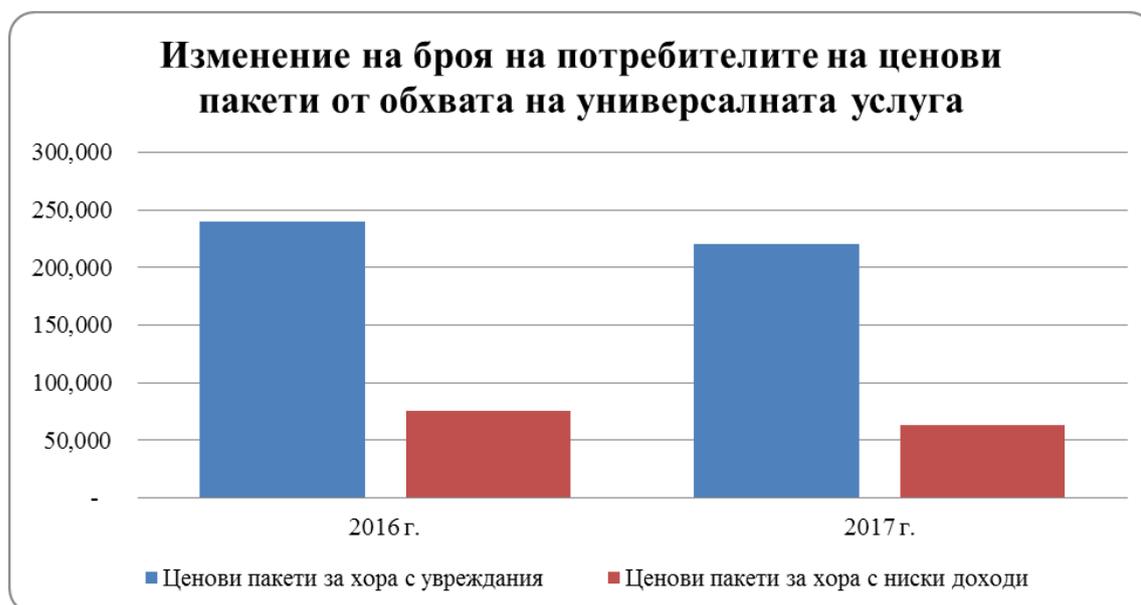
В съответствие със задължението да предоставя информация за номерата, включени в общия телефонен указател през годината, БТК осигурява на крайните потребители 24 часа в денонощието телефонна справочна услуга чрез номер 11 800.

През 2017 г. се наблюдава значителен спад в размер на 79% на броя повиквания, осигуряващи справочни услуги и близо 24% спад на броя повиквания към безплатни спешни номера.

8.2.4. Достъпност на цените на универсалната услуга

Изпълнявайки задължението за предоставяне на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга на достъпни⁶⁸ цени, през 2017 г. БТК продължава да предлага, без изменение в цените и условията, ценовите пакети, предназначени за потребители: с ниски доходи („Ограничен” план, според наименованието, обявено от БТК); с над 90% намалена трудоспособност или намалена възможност за социална адаптация (планове „Инвалиди 160” и „Инвалиди 300”, според наименованието, обявено от БТК); с над 50% намалена трудоспособност или намалена възможност за социална адаптация (план „Инвалиди 300”, според наименованието, обявено от БТК); настанени в социални и здравни заведения (план „Социални и здравни заведения”, според наименованието, обявено от БТК).

Към 31.12.2017 г. абонатите на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга се увеличават с 4,9% спрямо тези от 2016 г. В графиката, показана по-долу, е представена динамиката в броя на потребителите на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга за 2016 г. и 2017 г.:

Източник: изчисления по данни, подадени в КРС

Фиг. 32

⁶⁶ Писмо вх.№ 04-04-347/ 06.11.2017 г.

⁶⁷ <http://www.vivacom.bg/online/cgi-bin/wpd.cgi?temp=home.html&ls=0>;

⁶⁸ Регламентирани в Методика за определяне на цените и ценовите пакети на универсалната услуга, приета с Постановление № 2544 от 25.10.2008 г. на Министерски съвет, обн. ДВ бр. 94 от 31.10.2008 г.

Броят на потребителите на ценови пакети за хора с ниски доходи и ценови пакети за хора с увреждания намалява за 2017 г. спрямо предходната година, съответно с 8,4% и 17,3%, което затвърждава дългосрочната тенденция на спад в използването на ценови пакети от обхвата на универсална услуга. Във фигура 32 не е включен броят на потребителите, използващи ценови пакети за хора със специални социални нужди, тъй като възлиза на едва 0,02 % от общият брой потребители на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга.

8.3. Качество при предоставяне на универсалната услуга

Параметрите за качество на обслужване при предоставяне на универсалната услуга са регламентирани в Наредба № 6⁶⁹, като целевите стойности на параметрите са приети с Решение № 345/31.03.2011 г. на КРС и са публично достъпни на официалната интернет страница на КРС⁷⁰.

Съгласно данните, подадени от БТК, през 2017 г. дружеството отчита изпълнение на всички показатели, като в известна степен по-високо качество спрямо целевите стойности на универсалната услуга е постигнато в почти всички групи показатели

8.4. Компенсиране на нетни разходи от предоставяне на универсалната услуга

През 2017 г. БТК не е внесло в КРС искане за компенсиране на несправедливата тежест от предоставянето на универсалната услуга в рамките на законоустановения срок 30.06.2017 г. Поради това през изминалата година не е определен размер на нетните разходи и не е установявано дали тези разходи водят до несправедливата тежест за задълженото предприятие. Предвид липсата на искане за компенсиране на несправедливата тежест от предоставянето на универсалната услуга, дейността на Фонда за компенсиране на универсалната услуга не е стартирала и в него не са постъпвали средства.

8.5. Жалби и удовлетворяване на жалбите

Съгласно Общите условия за взаимоотношенията между БТК и крайните потребители, предприятието осигурява възможности на потребителите да наблюдават и контролират самостоятелно разходите си чрез:

- предоставяне на безплатни детайлизирани сметки⁷¹;
- безплатно избиращо ограничаване на изходящите повиквания;
- разсрочено плащане при свързване към обществени телефонни мрежи.

През 2017 г. количеството на постъпилите в дружеството жалби във връзка с предоставяне на универсална услуга е с 37,4% по-малко в сравнение с 2016 г. Предмет на жалбите най-често са спорове за техническа неизправност, коректността на сметките, прекратяване на договор и справки/информация. Причините за подаване на жалби са илюстрирани във фигура 33:

⁶⁹ Наредба № 6 от 13 март 2008 г. за универсалната услуга по Закона за електронните съобщения (загл. изм. - дв, бр. 77 от 9 октомври 2012 г.)

⁷⁰ <http://www.crc.bg/section.php?id=904&lang=bg>

⁷¹ Съдържанието на детайлизираната сметка е регламентирано в чл. 260, ал.3 от ЗЕС

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 33

Процентът на жалбите за техническа неизправност спрямо общия брой е 17,9%, което е приблизително постоянен показател в сравнение с 2016 г. Същевременно, делът на жалбите за прекратяване на сключени договори спрямо общия брой жалби е 15,5% и бележи повишение с 1,1 процентни пункта, в сравнение със същия показател за предходната година.

През 2017 г. БТК е отговорило на 99% от постъпилите оплаквания в нормативно определения срок от 30 дни, като процентът на неудовлетворените жалби възлиза на 61% от общия брой подадени жалби.

8.6. Перспективи за развитието на универсалната услуга

Видно от представените данни, може да се направи заключение, че като цяло интересът към услугите от обхвата на универсалната услуга бележи спад, което е проявление на намалението в търсенето на универсална услуга през последните години. КРС отчита, че фактор за тази тенденция е засиленото заменяне на традиционни телефонни услуги в определено местоположение с мобилни телефонни услуги и разширяването на възможностите за комуникация, които крайните потребители получават чрез широколентовия достъп до интернет. Предвид посоченото КРС очаква тази тенденция на спад в интереса към услугите от обхвата на универсалната услуга в България да се запази и през следващата година.